

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра _____ історії України і методики викладання історії _____

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор

_____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ

Рівень вищої освіти перший (магістерський) рівень

спеціальність _____ 014 «Середня освіта (історія)»

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

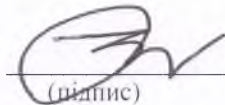
Розробник:

кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України і методики викладання історії Факультету історії, політології і міжнародних відносин Галицька-Дідух Тамара Вячеславівна

Програма педагогічної практики затверджена на засіданні кафедри історії України і методики викладання історії

Протокол від “ 1 ” вересня 2023 р. № 2

Завідувач кафедри історії України і методики викладання історії

(підпис)

(Райківський І.Я.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено Науково-методичною радою Факультету історії, політології і міжнародних відносин.

Протокол від “ 5 ” вересня 2023 р. № 2
“ ” _____ 2023 р.

Голова (Кугутяк М.В.)

ЗМІСТ

1. Вступ
2. Мета і завдання практики
3. Зміст практики
 - 3.1. Індивідуальні завдання
 - 3.2. Заняття та екскурсії під час практики
 - 3.3. Література
 - 3.4. Методичні рекомендації
4. Форми і методи контролю
5. Вимоги до звіту
6. Підведення підсумків практики
7. Методичне забезпечення роботи студента

1. ВСТУП

Сучасний етап розвитку системи освіти характеризується пошуком нових форм і методів професійно – педагогічної підготовки майбутніх учителів. Важливе місце серед них посідає педагогічна практика. Особливості цієї діяльності полягають у тому, що вона спрямована на конкретну професіоналізацію та збільшує можливості самореалізації майбутніх учителів, мобілізує особистісний потенціал та виявляє приховані здібності студента, забезпечує появу ідей у ситуації вирішення педагогічної проблеми, допомагає усвідомленню та почуттю задоволення від власної діяльності.

Особливістю виробничої педагогічної практики є те, що саме у її процесі відбувається найбільш інтенсивне ознайомлення з усіма аспектами майбутньої роботи, проявляється критичне та осмислене ставлення до дисциплін, що вивчаються, включаються механізми педагогічної рефлексії, формуються основи професійної самооцінки. Тобто важливою складовою частиною професійної підготовки майбутніх учителів-істориків є педагогічна практика, передбачена навчальними планами Факультету історії, політології і міжнародних відносин на другому курсі магістратури ОП 014 «Середня освіта (історія)».

В умовах державності України, становлення національної школи роль педагогічної практики у забезпеченні психологічної, дидактичної готовності студентів до реалізації навчальної, виховної і розвивальної функцій історії як предмета в школі особливо зростає. Сучасна Україна, яка перебуває у стані війни, потребує кваліфікованих педагогів, які виховують майбутнє покоління справжніми патріотами.

Умовою успішного проходження педагогічної практики є оволодіння студентом змістом фундаментальних історичних дисциплін, методикою викладання історії, інноваційними технологіями. Під час педагогічної практики поглиблюються і закріплюються знання студентів із педагогіки, методики викладання історії, інноваційних технологій, сучасних цифрових технологій в галузі історичної освіти та ін., а також виробляються навички педагогічної праці, удосконалюються сформовані елементарні методичні уміння. Студенти вчаться спостерігати й аналізувати заняття в школі, творчо використовувати досвід кращих учителів школи. У процесі педагогічної практики майбутні вчителі-історики оволодівають умінням проводити уроки з історії України і всесвітньої історії, використовуючи ефективні методи і прийоми навчання як систему цілеспрямованих дій для організації пізнавальної і практичної діяльності учнів, виконувати функцію класного керівника. Педагогічна практика створює сприятливі умови для подальшого розвитку, закріплення і удосконалення педагогічних вмінь, сформованих у процесі попереднього теоретичного та практичного навчання у вузі.

Програма практики студентів другого курсу Факультету історії і політології даної спеціальності розроблена відповідно до «Положення про організацію та проведення практики у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введений наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 28 квітня 2023 р. № 246) і «Стратегії розвитку ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» на 2020-2025 рр.», навчального плану спеціальності й кваліфікаційній характеристиці, освітній програмі, інструкції з охорони праці та навколишнього середовища. Вона враховує знання, отримані студентами з предметів: Методика навчання історії і суспільствознавчих предметів у профільній школі, Інноваційні технології навчання історії, Сучасні концепції історії України, Сучасні цифрові технології в галузі історичної освіти ін. Програма враховує практичні побажання стейкхолдерів (директорів, вчителів-методистів), висловлені під час методичних нарад на останньому етапі практики, на якому аналізуються і оцінюються результати педагогічної практики студентів-магістрантів спеціальності 014 «Середня освіта (історія)», а також їх рекомендації на засіданнях кафедри.

Виробнича цільова педагогічна практика в школі є органічною складовою підготовки студентів спеціальності 014 – «Середня освіта (історія)». Згідно навчальним планам вона проводиться за планом:

Назва практики	Напрямок спеціальності	Курс	Семестр	Кількість тижнів	Кількість годин		Форма контролю
					всього	ЄКТС	
Виробнича (педагогічна) практика	Магістр 014- середня освіта «історія»	другий	третій	8 тижнів	360	12,0	залік

Виробнича цільова педагогічна практика в школі складається з 8 тижнів:

I етап – підготовчий. На цьому етапі проводиться настановча конференція, в ході якої студенти знайомляться із особливостями практики, практичними рекомендаціями, звітною документацією, формами контролю, критеріями оцінювання, порадами фахівців. А також здійснюється аналіз організаційно-функціональних особливостей баз практики.

II етап – самостійна організація студентами спеціальності 014 «Середня освіта (історія)» навчально-виховного процесу в умовах конкретного навчального закладу: у закладах загальної середньої освіти (старша школа).

III етап – підсумковий. Включає підготовку звіту, його захист і підсумкове оцінювання результатів практики.

Базами педагогічної практики є загальноосвітні заклади м.Івано-Франківська і області, а також навчальні заклади інших областей, які забезпечені висококваліфікованими кадрами і відповідають вимогам програми практики ОР магістр спеціальності 014 «Середня освіта (історія)».

Студенти-заочники проходять практику за місцем проживання, у іншому випадку базами практики є школи м.Івано-Франківська.

В окремих випадках здобувачі вищої освіти можуть проходити практику за місцем проживання, праці чи навчання. Зокрема, у випадку праці за спеціальністю або майбутнього працевлаштування студента. Визначення баз практики, розробку та укладання угод із підприємствами, організаціями, установами всіх форм власності здійснює відділ практики Університету. Тривалість дії угоди узгоджується договірними сторонами. При отриманні подвійної освіти всі види практик перезараховуються.

Педагогічна практика проходить в активній формі, тільки перше знайомство магістрантів з навчальним закладом відбувається у формі спостереження за діяльністю вчителя, класного керівника, а також вивчення навчально-методичної документації, бесід з дітьми, педагогами та ін.

Отже, важливою умовою формування професійної підготовки студентів є виробнича педагогічна практика. Вона спрямована на підготовку студентів до основних видів професійної діяльності, реалізації набутих професійних знань, навичок, умінь і професійної адаптації, тобто входження в професію, освоєння соціальної ролі, професійного самовизначення, формування позицій, інтеграції особистісних і професійних якостей.

Керівництво практикою

Організаційно-фінансове керівництво координується завідувачем відділу практики Університету. Безпосереднє навчально-методичне керівництво та виконання програми практики забезпечують керівники практики від структурних підрозділів Університету. До керівництва практикою залучаються викладачі, які мають досвід практичної роботи за фахом. Продовження (зміна періоду проведення) практики регламентується розпорядженням факультету. Структурний підрозділ подає відділу практики в електронному варіанті службове подання для підготовки наказу про проведення практики.

Безпосереднє навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечують відповідні кафедри Факультету, циклові комісії разом з керівниками від баз

практики. До керівництва практикою студентів від підрозділів залучаються досвідчені викладачі кафедр, а також декан та його заступники.

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики, є:

- розробка навчально-методичних матеріалів;
- визначення баз практики;
- призначення керівників практики;
- укладання угоди на проведення практики;
- направлення студентів на бази практики;
- складання кошторису-калькуляції щодо витрат на проведення практики студентів;
- складання тематики індивідуальних завдань на практику;
- повідомлення про прибуття студента на практику;
- підготовка форм звітної документації за результатами проведення практики.

Наказом керівника вищого навчального закладу про проведення практики студентів визначається:

- місце та терміни проведення практики;
- склад студентських груп;
- відповідальний керівник за організацію практики та оформлення підсумкового звіту за її результатами;
- посадова особа, на яку покладено загальну організацію практики та контроль за її проведенням.

Права і обов'язки керівника практики:

- розробляє план педагогічної практики студентів Факультету; спільно з дирекцією, міськими і районними відділами народної освіти визначає навчальні заклади на базі яких проходитиме навчально-виховна практика студентів, контролює підготовленість баз практики перед її початком;
- спільно з дирекцією, Факультетськими кафедрами, кафедрами педагогіки і психології проводить настановчу і заключну конференції; інструктує методистів практики, знайомить їх зі змінами або доповненнями до діючого положення про педагогічну практику студентів;
 - забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед початком студентів на практику: інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки, надання студентам-практикантам необхідних документів;
 - повідомляє студентам про систему звітності з практики;
 - подає завідувачу відділу практики Університету письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо її поліпшення.

Методист зі спеціальності:

- бере участь у настановній і загальній конференції по педагогічній практиці;
 - у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечує високу якість її проходження;
 - бере участь у розподілі студентів за місцями практики;
 - відслідковує своєчасне прибуття студентів до місць практики;
 - контролює виконання студентами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку;
 - контролює забезпечення нормальних умов праці і побуту студентів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці і техніки безпеки;
 - здійснює контроль за виконанням програми практики та строками її проведення;
 - надає методичну допомогу студентам під час виконання ними індивідуальних завдань;
- надає практикантам посильну методичну допомогу при підготовці до уроків, відвідує й аналізує,
- оцінює їх результативність спільно з учителями-предметниками;

- проводить обов'язкові консультації щодо обробки зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;
- інформує студентів про порядок надання звітів про практику;
- приймає захист звітів студентів про практику у складі комісії, на підставі чого оцінює результати практики студентів, атестує їх і виставляє оцінки;
- зберігає документи педагогічної практики.

Методист з виховної роботи:

- визначає завдання з виховної роботи, спрямовані на всебічний розвиток школяра, формування його соціальної активності; консультує студентів при складанні планів виховної роботи, контролює її виконання;
- відвідує уроки студентів зі спеціальності, бере участь у їх обговоренні;
- допомагає практикантам вести системну виховну роботу, заслуховує повідомлення практикантів про хід проведення ними виховної роботи;
- бере участь у настановній і заключній конференціях з педагогічної практики та в організації виставки її матеріалів;
- спільно з методистом зі спеціальності оцінює результативність навчально-виховної діяльності кожного студента-практиканта.

Керівник практики від бази практики:

- створює необхідні умови для виконання студентами програми практики, не допускає використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності;
- затверджує робочий план і графік проходження практики з урахуванням пропозицій студента-практиканта ;
- подає необхідну методичну допомогу, дає вказівки та завдання практикантам,
- контролює зроблені практикантами записи у щоденнику практики;
- допомагає студентам при складанні документів, виконанні конкретних видів робіт, аналізі чи узагальненні;
- після закінчення практики дає письмову характеристику на кожного студента-практиканта.

При організації педагогічної практики в навчально-освітній установі, необхідно орієнтуватися не тільки на виконання програми практики, але перш за все, підходити до кожного студента як до унікальної особи, цілеспрямовано і послідовно розкривати в ньому професійні можливості. Кожен студент повинен мати змогу отримувати щоденні консультації, допомогу при розв'язанні проблем, що виникли в тій або іншій ситуації як з боку методиста практики, так і зі сторони випускової кафедри факультету. Результативність і ефективність педагогічної практики визначається рівнем взаємодії педагогічного навчального закладу зі школою. Ідея гуманізації всього навчально-виховного процесу є в наш час однією з найактуальніших.

2. МЕТА Й ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Мета педагогічної практики магістрів:

- знайомство з конкретними умовами сучасної професійної педагогічної діяльності у загальноосвітніх закладах;
- закріплення отриманих теоретичних знань із загально-професійних і спеціальних дисциплін;
- особиста апробація отриманих теоретичних знань щодо методики вчительської діяльності під час самостійно проведених уроків у старших класах;
- оволодіння необхідними методами, навичками та вміннями вчительської діяльності;
- проведення виховних заходів з учнями у закладах середньої освіти;
- отримання студентом необхідних практичних навичок та особистого досвіду з метою зростання у майбутньому до справжнього дипломованого професіонала.

Завдання педагогічної практики магістрів:

- ознайомлення зі структурою й особливостями функціонування закладів середньої освіти і вузу, їх матеріально-технічним забезпеченням; ознайомлення з педагогічним досвідом викладачів, учителів історії і суспільствознавчих предметів;
- ознайомлення з роботою класного керівника, організація та проведення виховної роботи в закріпленому класі; проведення профорієнтації в старших класах; вивчення класного колективу (9-11 кл.), оволодіння методиками вивчення класного колективу;
- вивчення студентами-практикантами правил та методик викладання, а також ознайомлення з педагогічним досвідом вчителів-методистів;
- проведення уроків, позакласних заходів з використанням засвоєних педагогічних методів і прийомів педагогічної діяльності;
- набуття необхідного комплексу комунікативних навичок спілкування та вмінь встановлювати психологічний контакт з класом,
- знайомство з роботою класного керівника і проведення виховних заходів,
- аналіз і оцінка результатів своєї педагогічної діяльності; розвиток педагогічного мислення, любові до майбутньої професії, поліпшення своїх педагогічних здібностей; конкретизація, вдосконалення і розвиток необхідних професійних якостей вчителя.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати:**

- структуру та зміст шкільного курсу історії і суспільствознавчих предметів, підручники з історії і суспільствознавчих предметів 9-11 класів;
- структуру та класифікацію методів навчання. Зокрема, методи формування навичок самостійної роботи й розвиток творчих здібностей і логічного мислення учнів;
- способи активізації пізнавальної діяльності учнів при вивченні історії;
- види та призначення різних видів наочності;
- типи і структуру уроків з історії, основні вимоги до уроку, тенденції розвитку і вдосконалення уроку;
- систему виховної роботи в закладі середньої освіти,
- методику проведення виховних заходів,
- планування роботи класного керівника в старшій школі, особливості формування класного колективу в старшій школі, методику вивчення класного колективу,
- шляхи вдосконалення майстерності вчителя й способи самовдосконалення;
- нові технології навчання з історії і суспільствознавчих предметів;

Студент-практикант повинен **уміти:**

- проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність; складати плани-конспекти окремих уроків;
- планувати навчальні заняття відповідно до навчального плану закладу й на основі його стратегії;
- забезпечувати міждисциплінарні зв'язки курсу з іншими дисциплінами;
- розробляти й проводити різні за формою навчання заняття найбільш ефективні при вивченні відповідних тем і розділів програми, адаптуючи їх до різних рівнів підготовки учнів;
- ясно, логічно викладати зміст матеріалу, опираючись на знання й досвід учнів;
- відбирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання;
- аналізувати навчальну й учбово-методичну літературу й використовувати її для побудови власного викладу програмного матеріалу;
- організовувати навчальну діяльність учнів, управляти нею й оцінювати її результати;
- володіти методикою проведення заняття із застосуванням мультимедійних засобів навчання;
- створювати й підтримувати навчальне середовище, що сприяє досягненню цілей навчання;
- розвивати інтереси учнів і мотивацію навчання, формувати й підтримувати зворотний зв'язок;

- намічати об'єкти контролю навчальної діяльності учнів з урахуванням сформованості навичок і вмінь, добирати відповідні їм методичні прийоми;
- раціонально поєднувати колективні (фронтальні, малогрупові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та етапу навчання;
- цілеспрямовано використовувати традиційні наочні посібники та методично грамотно застосовувати комп'ютерні засоби навчання;
- реалізовувати загальноосвітній, розвиваючий та виховний потенціал змістового матеріалу уроку;
- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід учителів переносючи ефективні прийоми і форми у практику своєї роботи;
- планувати та здійснювати позакласну виховну роботу в якості класного керівника (куратора): аналізувати і складати план роботи класного керівника, розробляти сценарії виховних заходів для старшокласників, володіти методиками вивчення класного колективу.

Зазначені складові педагогічної практики майбутнього вчителя визначаються наступними цільовими установками: ✓розвиток професійної компетентності педагога, особистісно-гуманістичної орієнтації, системного бачення педагогічної реальності; ✓формування предметної області, рефлексивної культури; ✓оволодіння педагогічними технологіями і здатністю до інтеграції з педагогічним досвідом. Під час педагогічної практики у студентів закладаються основи аналізу і оцінки власної педагогічної діяльності.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти (історія), методики навчання історії в закладах середньої освіти, що характеризується невизначеністю умов, передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень.

Загальні компетентності

ЗК 1 Здатність здобувати знання, самостійно шукаючи й опрацьовуючи інформацію, застосовувати їх у практичних ситуаціях діяти відповідально і свідомо на засадах усвідомлення цінностей громадянського суспільства; застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 2 Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності. ЗК 3 Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю на основі міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, відповідально ставитися до своїх обов'язків. ЗК 4 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування інших щодо досягнення спільної мети, бути критичним і самокритичним. ЗК 6 Здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.

Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей 014 Середня освіта

ФК 2 Здатність використовувати інновації у професійній діяльності, проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів. 11 ФК 3 Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя. ФК 4 Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання. ФК 5 Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати в них обґрунтовану позитивну самооцінку, враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості. ФК 6 Здатність до конструктивної та безпечної, рівноправної й особистісно зорієнтованої взаємодії з учасниками освітнього процесу. ФК 7 Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища, використовувати під час професійної діяльності здоров'язбережувальні технології.

Компетентності предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія)

ПК5 Здатність проектувати і здійснювати освітній процес з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації, забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учасника освітнього процесу, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та

інтересів, надавати зворотний зв'язок та рекомендації щодо покращення результатів навчання. ПК 6 Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності. ПК 7 Прагнення до саморозвитку та самовдосконалення в науково-педагогічній діяльності, обізнаність у власних силах; здатність до планування освітнього процесу, оцінювання та аналізу результатів навчання учнів. ПК 9 Здатність до соціальної комунікації; розуміння та сприйняття принципів толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки, здатність попереджувати та вирішувати конфлікти.

Програмні результати навчання

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей 014 “Середня освіта”

РН-1 Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області. РН-3 Називає і описує основні принципи, функції, сучасні форми та методи управління освітньої діяльності, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість. РН-4 Формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність. РН-5 Описує методику розробки освітніх проєктів, пояснює зміст та призначення їх етапів, аналізує спроможність управління процесом їх впровадження, прогнозує очікувані результати. РН-6 Визначає і характеризує основні принципи, закони та методики науковопедагогічних досліджень; описує апарат науково-педагогічного дослідження, демонструє навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження. РН-7 Визначає, аналізує та характеризує педагогічні інновації, демонструє вміння їх практичного застосування у професійній діяльності. РН-8 Описує показники якості педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя. РН-9 Демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання. РН-10 Називає і аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності. РН-11 Демонструє уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу. РН-12 Знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища. РН-13 Демонструє здатність діяти автономно і в команді.

3. ЗМІСТ педагогічної практики студентів-магістрів

Перший етап:

- проведення установчої конференції, на якій магістранти ознайомлюються з метою, завданнями практики, її змістом та основними вимогами;
- складання завдання на період педагогічної практики;
- ознайомлення із звітною документацією, що передбачена вимогами педагогічної практики магістра;

У ЗОШ:

- Ознайомлення з системою навчально-виховної, позакласної та позашкільної роботи основної школи в цілому, з порядком ведення шкільної документації (з бесіди директора школи чи заступників директора з навчальної і виховної роботи); із специфікою методики роботи вчителів та класного керівника певного класу (9-11 кл.); із специфікою позакласної роботи вчителя-історика; зі змістом роботи методичних об'єднань вчителів за спеціальністю та класних керівників;
- вивчення змісту календарних і тематичних планів уроків вчителя-історика, плану його позакласної роботи; плану організаційної і виховної роботи класного керівника; анатомо-

фізіологічних, психологічних й індивідуальних особливостей класного колективу, вивчення вікових та індивідуальних особливостей учнів, їхніх нахилів та інтересів, рис характеру, взаємовідносин у класі в ході навчально-виховного процесу; шляхом вивчення документації, бесід з учнями, спостереження; зокрема педагогічно занедбаних учнів і тих, хто має високий рівень знань, умінь і навичок;

- підготовка і проведення уроків з історії (не менше 12 уроків різного типу), проведення 1 позакласного заходу з предмету та виховний захід як помічник класного керівника;
- підготовка дидактичного матеріалу;
- виконання індивідуальних завдань.

Заключний етап: Оформлення документації.

- ✓ підведення підсумків індивідуальної педагогічної діяльності;
- ✓ підготовка та оформлення звітної документації;
- ✓ захист виробничої педагогічної практики;
- ✓ участь у підсумковій конференції;
- ✓ підведення підсумків практики.

3.1. Індивідуальні завдання.

Індивідуальні завдання

1. Складіть тестові завдання різних рівнів складності для тематичного оцінювання учнів 10 або 11 класу.
2. Підготовка навчально-методичного комплексу з історії.
3. Вивчення педагогічного досвіду учителя.

3.2. Заняття і екскурсії під час практики

Невід'ємною складовою виробничої практики є екскурсія. Екскурсії під час практики проводяться з метою ознайомлення студентів з освітніми закладами. Проводиться ознайомлювальна екскурсія з метою надбання студентами найбільш повної уяви про базу практики, її структуру, взаємодію її окремих підрозділів, діючу систему управління. Також можуть проводитися екскурсії в Івано-Франківський державний історико-меморіальний музей Олекси Довбуша, Музей мистецтв Прикарпаття, Музей визвольних змагань Прикарпатського краю.

Крім обов'язкових інструктажів з техніки безпеки можуть бути проведені додаткові заняття з охорони праці і протипожежної безпеки. Заняття під час практики можуть проводитись у вигляді консультацій, які сприятимуть поглибленню знань з методики викладання історії.

Приблизна тематика:

1. Підготовка та оформлення документації педагогічної практики.
2. Пошук інформації щодо успішної професійної діяльності засобами новітніх освітніх технологій.
3. Проведення дидактичних ігор з історії у старшій школі.
4. Особливості використання краєзнавчого матеріалу у процесі викладання історії.
5. Позакласна виховна робота з народознавства.
6. Методи професійного самовиховання та розвитку педагогічної техніки.
7. Групова робота на уроках історії.

3.3. Навчальні посібники

Базова

Закон «Про повну загальну середню освіту» 2020 посилання: URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>

Програми середньої загальноосвітньої школи. Історія України 5-11 класи. Всесвітня історія. 6-11 класи. – К., 2023.

Положення про організацію та проведення практики у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введений наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 28 квітня 2023 р. № 246) посилання: URL: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-ta-provedennia-praktyky-2023.pdf>

Педагогічна практика студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр»; /Упорядники: доктор пед. наук, проф. Т.К.Завгородня, кан.пед. наук, доцент Л.М.Прокопів, канд. пед. наук І.В.Стражнікова. : методичні рекомендації. Ів.-Франківськ : *Плаї*, 2007. 78 с.

Завгородня Т. К. Педагогічна практика студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр»; [Текст]: методичні рекомендації / Т. К. Завгородня, Л. М. Прокопів, І. В. Стражнікова. 3-тє вид., випр. і доп. Ів.-Франківськ, 2013. 60с.

Терно С. О. Педагогічна практика студентів історичного факультету : Для студентів інституту історії і політології. / С. О. Терно. Запоріжжя : *ВД ЗДУ*, 2000. 39 с.

Мокрогуз О.П. Інноваційні технології на уроках історії. Х.: *Вид. група «Основа»: «Триада +»*, 2007. 111 [1] с.

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник. Київ, 2004. 352 с.

Терно С.О. Методика розвитку критичного мислення школярів у процесі навчання історії. Х.: *Вид. група «Основа»*, 2012. 93 [3] с.

Пехота О. М. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя : монографія. Миколаїв : Вид-во "Гліон", 2005. 272 с.

Гальченко М. Педагогічна практика як матриця формування педагогічної майстерності вчителя. *Гілея*. 2011. № 7. С.487-496.

Баханов К. Учитель історії то особистісно орієнтоване навчання. Історія в школах України: Науково-методичний ж-л. К.: Педагогічна преса. 2010. С.19-20.

Десятков Д.Л. Методика використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні історії. Х.: *Вид. група «Основа»*, 2011. 111 [1] с.

Додаткова література

Кацова Л.Г. Формування професійного інтересу у майбутніх учителів у процесі педагогічної практики: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Херсон, 2004. 196 с.

Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи. К.: Кондор, 2008. 272 с.

Навчальний процес у вищій педагогічній школі / За ред. О. Г. Мороза. К.: НПУ, 2001. 338 с.

Головацька, М. Соціально-психологічні проблеми насильства : семінар-практикум для класних керівників. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. 2013. № 6. С. 34–35.

Марушкевич, А.А. Педагогіка вищої школи. Київ: Логос, 2006. 215 с.

Запорожцева, Ю. Тренінги для і про педагогів. *Управління освітою*. 2011. № 24, грудень. С. 14-15, *Управління освітою*. 2012. № 2, січень. С. 10–12.

Казьміна, А. Шість капелюхів де Боно : тренінг. *Шкільний світ*. 2012. № 11, березень. С. 6–8.

Підручна І. Інтерактивні технології у громадянському вихованні учнів : тренінг. *Психолог : всеукр. газ. для психологів, учителів, соціальних педагогів*. 2013. № 19/20(жовт). С. 86–88.

Бойко А. Науково-методичний супровід професійно-педагогічної підготовки вчителя. *Рідна школа*. К.: Преса України. 2012. С.28-33.

Чепіль М.М. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. Київ, 2014. 216 с.

Слепкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі Київ, 2005. 239 с.

Національна доктрина розвитку освіти. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмельюк, А.В. Семенова. Київ, 2007. 495с.

Фрейман Г. Реалізація компетентнісно-орієнтованого навчання у практиці викладання історії в школі. *Історія в школі: Науково-методичний ж-л*. К.: Етносфера. 2010. С.23-29.

- Вишневецький О. Людиноцентризм як педагогічна проблема на тлі сучасних цивілізаційних процесів. *Пед. думка*. 2008. №4. С. 3-13.
- Баханов К.О. Шкільна програма з історії: Становлення змісту [Текст]. Харків: Видавнича група «Основа», 2009. 127 с.
- Десятов Д.Л. Використання історичних анекдотів на уроках історії. Х.: Вид. група «Основа», 2010. 128 с.
- Клясен Н.Л. Учитель року. Кращі уроки. Всесвітня історія. Х.: Вид. група «Основа», 2012. 127 [1] с.
- Шулдик Г. О. Педагогічна практика : навч. посіб. для студ. пед. вузів. К. : Науковий світ, 2000. 143 с.
- Удод Л. Моральна політика як нова цінність української демократії. *Вища школа : наук.-практ. вид.* 2013. № 6. С. 69–83.
- Шестопалюк О. Громадянська освіта як фактор формування громадянських компетентностей сучасної молоді. *Рідна школа*. 2010. № 3. С. 33–35.
- Ковалев, В. Н. Стресменеджмент (тренінг по управленню стрессами). *Практична психологія та соціальна робота*. 2011. № 9. С. 42–54.
- Кондратець І. Пізнай себе : рефлексивні тренінги для педагогів. *Дошкільне виховання : наук.-метод. журн. для педагогів і батьків*. 2013. № 5 ; Палітра педагога. 2013. № 5. С. 13–16.
- Розв'язати конфлікт мирними засобами / підгот. Л. Галіцина. *Управління освітою*. 2011. № 14, липень. С. 9–13.
- Мацейків Т.І ПОТЕНЦІАЛ КУРСУ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ посилання: URL: <https://lib.iitta.gov.ua/719414/1/Стаття.Мацейків..pdf>
- Гончарова О.С. Формування громадянської та соціальної компетентностей учнів на уроках історії посилання: URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/3f8ac139-cb07-4d95-9682-4a8f49ff292f>
- Черушева, Галина Батрбеківна; Кравцова, Тетяна Олександрівна; Галицька-Дідух, Тамара Вячеславівна Актуальні проблеми викладання педагогічних дисциплін: формування інтерактивного онлайн-середовища [Актуальні проблеми викладання педагогічних дисциплін: формування інтерактивного онлайн-середовища | Академічні візії \(academy-vision.org\)](#)
- Хміль Н., Галицька-Дідух Т. Використання віртуальної та доповненої реальності в українській освіті [Використання віртуальної та доповненої реальності в українській освіті | Академічні візії \(academy-vision.org\)](#)
- T Halyska-Didukh ... Pedagogical role of assessment at the current stage of stimulating the educational process <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.01.14>
- T Halyska-Didukh Formation of the Competences “Initiative And Entrepreneurship” at the Lessons of History of Ukraine (10th Grade) <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/jpnu/article/view/3632>
- T Halyska-Didukh Pedagogical role of assessment at the current stage of stimulating the educational process DOI: [10.46502/issn.1856-7576/2023.17.01.14](https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.01.14)

3.4 Методичні рекомендації.

Як педагогічна категорія практика є складовою частиною навчального процесу та має на меті навчити студентів творчо застосовувати у педагогічній діяльності науково – теоретичні знання та практичні навички, отримані при вивченні психолого – педагогічних і спеціальних дисциплін, сприяти розвитку у майбутніх учителів стійкого інтересу до професійної діяльності.

Специфікою практичної діяльності студентів є те, що в ній у більшій мірі (порівняно з навчально - пізнавальною) здійснюється ідентифікація з професійною діяльністю вчителя, практика проводиться в умовах, адекватних умовам майбутньої самостійної педагогічної діяльності. Робота студента в період практики характеризується тією ж різноманітністю функцій,

що й робота педагога. Вона – ланка в системі підготовки вчителя і виступає у якості самостійного, важливого джерела актуалізації педагогічної освіти, створення її життєвої цінності для поліпшення відносин. Сама система взаємовідносин має носити характер взаємодії і співпраці, маючи на увазі певну суб'єктивність позиції студента. Міркуючи над організацією педагогічної практики в навчально – виховному закладі, її керівник орієнтується не лише на виконання програми практики, але перш за все, ставиться до кожного студента як до унікальної особистості. Кожен практикант повинен мати можливість висловити свою думку, отримати необхідну консультацію, допомогу або роз'яснення тієї чи іншої ситуації.

Добре відомо, що сформованість професійного інтересу сприяє позитивному відношенню студентів до обраної спеціальності, поступового і безболісного включення їх в самостійну навчальну діяльність. Студент, який прийшов в школу без любові до своєї професії, перетворюється в урокодавця, для якого особистість учня - на другому плані. Такий вчитель не зможе ефективно здійснювати духовно-моральне виховання підростаючого покоління. Саме під час проходження педпрактики студент може реалізувати себе в якості вчителя, проявити свої професійні та творчі здібності, переконатися в правильності вибору майбутньої професії. Серед проблем, з якими ви можете стикнутися є: – налагодження дисципліни в класі; – проблеми психологічної підготовки до уроку; – відбір навчального матеріалу до уроку; – відсутність контакту з класом. Ці і інші питання ви можете задавати вашим методистам. З допомогою викладачів ви повинні навчитися нейтралізувати ці чинники.

Педагогічна практика повинна носити особистісно-орієнтований, творчий характер і сприяти виробленню індивідуального стилю педагогічної діяльності. Важливо орієнтувати студентів на інноваційну діяльність під час педпрактики в школі; ▪ проведення спеціальних занять з підготовки студентів до педпрактики в школі; ▪ встановлення тісного взаємозв'язку з вчителями; ▪ використання рейтингової системи при оцінюванні педпрактики. Крім цього, виділимо принципи організації педагогічної практики, в напрямку реалізації яких можливе підвищення її ефективності: ▪ демократизація: залучення до практики уваги вчителів, адміністрації шкіл; утвердження відносин рівноправності, співпраці, взаємодопомоги, відповідальності; забезпечення варіативності змісту практики та ін.; ▪ гуманізація: поворот до особистості студента, подолання відчуження студентського колективу та професорсько-викладацького складу від педпрактики; відхід від орієнтації на усередненого студента, створення умов для розкриття його творчих можливостей; ▪ фундаменталізація: встановлення реального зв'язку практики з вивченням теоретичних дисциплін; актуалізація теоретичних знань в період практики; формування потреби в безперервному підвищенні свого освітнього рівня; ▪ практична спрямованість: посилення уваги до оволодіння професійними практичними вміннями і навичками; розширення обсягу прикладних психолого-педагогічних умінь і навичок; ▪ безперервність: організація педпрактики протягом усього періоду навчання у ЗВО; ▪ інтеграція: здійснення синтезу знань, що відтворюють закономірні зв'язки між різними науками; ▪ врахування змін у системі освіти: формування навичок самоосвіти, здатності швидко освоювати нові методичні розробки; орієнтація студентів на інноваційну діяльність у навчальних закладах.

Складові процесу навчання

<p>Діяльність учителя (навчання)</p> <ul style="list-style-type: none"> • виклад змісту навчального матеріалу • керівництво діяльністю учнів • розвиток пізнавальних здібностей та інтересів • формування світогляду учнів • формування навичок і культури праці учнів • оцінка знань, умінь і навичок учнів 	<p>Діяльність учнів (учіння)</p> <ul style="list-style-type: none"> • споглядальна (сприйняття, обдумування, розуміння) • відтворювальна (повторення, закріплення навчального матеріалу) • творча (застосування знань на практиці)
<p>Знання, вміння, навички, світогляд, свідомість, поведінка, почуття, прийоми інтелектуальної праці</p>	
<p>Зміст навчального матеріалу</p> <ul style="list-style-type: none"> • факти • поняття • теорії • правила 	<p>Засоби навчання</p> <ul style="list-style-type: none"> • наочні посібники • підручники і навчальні посібники • книги • словники

<ul style="list-style-type: none"> • закономірності • принципи 	<ul style="list-style-type: none"> • довідники • технічні засоби навчання • комп'ютери • спеціальне навчальне обладнання
--	--

Класифікація методів навчання

За джерелами знань		
Словесні	Наочні	Практичні
<ul style="list-style-type: none"> • розповідь • бесіда • пояснення • лекція • робота з книгою 	<ul style="list-style-type: none"> • спостереження • ілюстрація • демонстрація наочних посібників і ТЗН 	<ul style="list-style-type: none"> • робота з джерелами • завдання • робота з контурною картою • написання історичних творів, есе ін.
За характером пізнавальної діяльності		За дидактичною метою
<ul style="list-style-type: none"> • пояснювально-ілюстративні • репродуктивні • проблемні • частково-пошукові • дослідницькі 		<ul style="list-style-type: none"> • вивчення нового матеріалу • закріплення • повторення • формування вмінь і навичок перевірки знань

Основним підходом до впровадження системи навчання і виховання у сучасній школі залишається класно-урочна система, за якої провідною формою організації навчально-виховної роботи є урок. У дидактиці під **уроком** розуміють основну одиницю освітнього процесу, чітко обмежену часовими рамками, планом роботи та складом учнів (класом). Стосовно процесу навчання урок виконує інтегруючу роль, оскільки відображає та поєднує такі його компоненти: мету, зміст, методи, засоби навчання, взаємодію вчителя та учнів.

Методисти **сучасним уроком** вважають таку форму навчання, яка своїми цілями (освітньою, розвивальною, виховальною), змістом, структурою та методами проведення відповідає найновішим вимогам теорії й практики навчання у школі і є високоефективною.

Основними завданнями сучасного уроку є:

- відповідність навчального матеріалу з історії вимогам науковості, оптимальності, єдності навчання і виховання, зв'язку з життям;
- реалізація комплексної мети уроку: навчальної, виховної та розвивальної;
- урахування вікових особливостей учнів та їх пізнавальних можливостей, інтересів і запитів;
- реалізація інноваційних технологій сучасного уроку;
- інтегральність уроку (використання міжпредметних зв'язків);
- цілеспрямованість і копітка робота над пізнавальними завданнями і запитаннями, що виникають у результаті створення проблемних ситуацій;
- практична спрямованість уроку – розвиток історичного мислення учнів.

У працях сучасних методистів сформульовані основні вимоги до уроків історії, які орієнтують учителя на те, щоб кожен його урок сприяв розвитку пізнавальних інтересів учнів, формуванню навичок самостійного здобуття знань, прищеплюванню любові до праці.

Вимоги до сучасного уроку:

- гігієнічні (температурний режим, норми освітлення, чергування видів навчальної роботи і т.п.);
- загально педагогічні (урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, створення емоційно-актуальної атмосфери уроку, педагогічний такт і культура мови, пізнавальна самостійність учнів, чітке визначення освітніх, виховних і розвиваючих завдань уроку);

- відповідна теоретичне підґрунтя має визначати науковий рівень змісту уроку;
- за умови належного наукового рівня забезпечувати оптимальність змісту уроку;
- урок має бути містким, але не перевантаженим, бо порушення цієї умови призводить до механічного запам'ятовування матеріалу, послаблення інтересу, затримки загального розвитку;
- слід урізноманітнювати організаційні форми уроків історії, вдосконалювати їхню структуру, раціонально використовувати час;
- урізноманітнювати види робіт, методи та прийоми навчання і викладання, організаційні форми уроку, широко поєднувати індивідуальні, групові та фронтальні форми роботи;
- забезпечувати інтенсивну практику учнів, цілеспрямовану і систематичну роботу над розвитком історичного мислення;
- постійно активізувати учнів (максимальне включення до різних видів діяльності) і розвивати їхню самостійність та ініціативність;
- урахувати навчально-виховні можливості уроку, передбачати, щоб зміст сприяв вихованню (національному, розумовому, моральному, естетичному) особистості учня;
- виховувати в учнів стійкий інтерес до історії;
- постійно збуджувати позитивне емоційне ставлення до навчання, стимулювати інтелект та естетичні потреби школяра;
- дбати про високу педагогічну культуру вчителя-історика, його постійне духовне збагачення, ідейно-моральне зростання.

Специфічні вимоги до уроків історії:

- ❖ дбаючи про науковість змісту уроку, слід користуватися лише достовірними відомостями, в яких відсутня розбіжність у поглядах вчених-істориків;
- ❖ у забезпеченні наукового рівня змісту уроку та піднесенні інтересу учнів до предмета варто ознайомлювати їх з найновішими досягненнями історичної науки;
- ❖ не слід надмірно захоплюватися фактажем, варто дбати про знання карти, хронології, історичної термінології;
- ❖ оптимальне наповнення змісту уроку історії значною мірою досягається через вивчення історичного матеріалу укрупненими, логічно завершеними частинами із використанням узагальнюючих таблиць, схем тощо;
- ❖ важливо виділяти з широкого кола відомостей найбільш істотне, головне, узагальнювати і систематизувати вивчене на основі певного теоретичного положення, історичного поняття або правила;
- ❖ важливе місце у змісті уроку посідає цілеспрямована, систематична і копітка робота над пізнавальними завданнями і запитаннями;
- ❖ попередньо орієнтувати учнів на важливість матеріалу, який вивчається;
- ❖ органічно і раціонально поєднувати на уроці роботу над засвоєнням матеріалу;
- ❖ необхідно, щоб історичний матеріал, практичні завдання сприяли вихованню особистості учня, розкривали суть історії як суспільного явища, її комунікативні функції, закономірності розвитку.

Діяльність студентів під час педагогічної практики як помічника класного керівника

Дана діяльність передбачає розвиток таких професійно-педагогічних здібностей, умінь і навичок: 1) рефлексивно-аналітичних: здатність аналізувати свою діяльність, помилки і успіхи, зрозуміти свої сильні і слабкі сторони для самовдосконалення і планування роботи; уміння ставити педагогічний діагноз; шляхом спостереження і аналізу оцінювати рівень індивідуального розвитку школяра, впливу товариського середовища на учня; 2) організаторських: уміння ставити перед собою і дітьми мету, причому саме таку, що дасть очікуваний результат; уміння планувати діяльність з учнями, визначати відповідальних за її здійснення; уміння розділяти мету на менш значні завдання і перетворювати їх у диференційовані завдання для групової та індивідуальної

роботи класу; здатність створювати позитивну установку на діяльність, використовувати різноманітні методи стимулювання (змагання, заохочення), передбачати та планувати можливість індивідуальної самореалізації для дітей тощо; 3) комунікативних: уміння налагодити контакт, взаєморозуміння з кожною дитиною, вірити в неї, в її сили і можливості. Демонструвати бажання зрозуміти, підтримати і захистити її, уміння коректувати міжособистісні відносини між дітьми; виступати справедливим арбітром при вирішенні конфліктів.

Наявність перерахованих професійних здібностей і умінь допоможе Вам у роботі з підлітками. Основні завдання виховної діяльності вчителя є:

- Організація різноманітної, творчої особистісно-і суспільно значущої діяльності дітей в класі як моделі, образу подальшого гідного життя, в процесі якої здійснюється розвиток і благополучна соціалізація вихованців («потреби в творчій діяльності»).

- Створення умов для збереження і зміцнення здоров'я вихованців («потреби бути здоровим»).

- Створення сприятливого морально-психологічного клімату в колективі, полегшення умов захищеності кожного його члена («потреби в захищеності»).

- Створення умов для самоствердження кожного вихованця у формах суспільно-прийнятної поведінки, набуття кожним необхідної для нього поваги, соціального статусу у середовищі однолітків («потреби у повазі, у визнанні»).

- Створення умов і надання допомоги у пошуках і придбанні цінностей і сенсу життя, розуміння мети перебування у школі і після її закінчення («потреби у сенсі життя»).

- Психолого-педагогічна просвіта вихованців, навчання їх засобам робити правильний вибір, прийомам саморегуляції, самоуправління і самовиховання як найважливішим умовам благополучної соціалізації і саморегуляції людини в майбутньому дорослому житті («потреби в самореалізації»).

- Виховання почуттів. Прищеплення оптимістичного світосприйняття, навчання (в тому числі на власному прикладі) радісному життю, кожній його хвилині. Зробити школу «школою радості»

Призначення і завдання класного керівника

Класний керівник – це професіонал-педагог, духовний посередник між суспільством і дитиною в засвоєнні культури, накопиченої людством, який організує систему відносин через різні види виховної діяльності, створює умови для індивідуального вираження кожної дитини і здійснює індивідуальний коректив розвитку кожної особистості. Основне призначення класного керівника – створення умов для максимального розвитку кожної особистості, збереження її неповторності і розкриття її потенційних здібностей. Функції і зміст роботи класного керівника

Основними функціями класного керівника є: 1. Аналітична: - вивчення індивідуальності учнів; - аналіз вивчення характеру колективу, що розвивається, та особистості; - аналіз та оцінка сімейного виховання кожної дитини; - аналіз та оцінка рівня вихованості особистості і колективу. 2. Організаційно-координуюча: - організація і стимуляція різноманітної діяльності дітей; - встановлення зв'язку школи з сім'єю; - робота з «малим» педколективом; - індивідуальний вплив на кожного учня і колектив – суб'єкт цієї діяльності; - забезпечення найкращих матеріально-побутових умов для цієї діяльності. 3. Комунікативна: - регуляція міжособистісних стосунків між дітьми; - встановлення оптимальних взаємостосунків «учень-учитель»; - сприяння загальному позитивному психологічному клімату в колективі; - допомога учням у встановленні стосунків з людьми. Провідні цілі класного керівництва - Безпосереднє спостереження за індивідуальним розвитком школяра. - Сприяння створенню найбільш сприятливих умов для формування його особистості. - Здійснення необхідних педагогічних корективів у системі його виховання. - Організація необхідних виховних впливів для створення сприятливого мікро середовища і високого психологічного клімату в класі. - Координація зусиль усіх дорослих і педагогів, які впливають на становлення особистості вихованців. Основні завдання вихователя, що впливають із визначених цілей : - Створення класного колективу як виховуючого середовища, що забезпечує соціалізацію кожної дитини. - Організація усіх видів групової, колективної і індивідуальної діяльності, що залучає учнів до суспільно-ціннісних стосунків. - Корекція індивідуального

розвитку учнів класу, що сприяє вільному і повному розкриттю всіх здібностей школярів та їх формуванню. Форми роботи класного керівника з учнями.

Класний керівник є творцем цікавих справ для учнів і різних форм роботи. Слід враховувати, що пріоритетними для сучасних школярів є такі форми роботи як дискусійні, ігрові, змагальні, творча праця, художня творчість, рольовий тренінг, психологічні, що дозволяють учневі усвідомлювати саму себе. Кількість форм колективної і групової діяльності нескінченна. Вибір і створення нових форм визначається як цілями виховання конкретного колективу, так і конкретними обставинами. Зміст та завдання педагогічної практики з виховної роботи. Зміст діяльності студента в період практики включає: 1. Ознайомлення з навчально-виховною роботою школи (бесіда з директором школи, психологом, лікарем, вчителем, класним керівником, куратором). 2. Вивчення учнів класу і характеру їх відносин (у процесі відвідування уроків, бесід з вчителями, окремими учнями і учнівським активом, вивчення документації класу і окремих учнів з використанням комплексу психолого-педагогічних методик). 3. Вивчення особливостей педагогічної майстерності вчителя-вихователя та системи його роботи у відповідності з програмою виховання учнів. 4. Участь у навчально-виховній роботі (підготовка і проведення окремих видів виховних справ: надання допомоги активу класу, окремим учням в організації їх діяльності і вирішенні проблем, організація чергування класу по школі, чергування в класі, участь у трудових справах.

Рекомендовані виховні заходи для учнів 9-11 класів

Старший шкільний вік – це час прийняття перших значимих у житті рішень. Діти повинні вміти проявляти самостійність, обмірковувати прийняті рішення, проектувати своє майбутнє життя, демонструвати відповідальність у прийнятті рішень, замислюватися про те, як ухвалене рішення вплине не тільки на їх долю, але й на долю людей, які поруч із ними.

Старшокласники повинні вчитися під час позакласної роботи моделювати своє майбутнє життя в соціумі. Вони мають право на спілкування з педагогами на рівних, вони хочуть відверто висловлювати свою життєву позицію, осмислювати її в полеміці з дорослими людьми. Старшокласники повинні активно приймати на себе турботу про молодших і літніх людей. Школа повинна дати учням можливість виявити свої моральні цінності на практиці для блага інших людей. Учитель має допомогти школярам усвідомлення таких понять як кохання, сім'я. Вони повинні не тільки одержувати приємне від членів сім'ї, але й робити для них приємні вчинки; поважати працю інших і не боятися трудитися для інших; не ділити домашні обов'язки на чоловічі і жіночі, пробувати себе в різних ролях; не намагатися переробляти інших під себе й не дозволяти переробляти себе під інших; зважати на чужу думку, навіть якщо вона розходиться з вашою думкою; довіряти членам сім'ї й бути відданим їй.

У цей період дорослі основну увагу приділяють інтелектуальному розвитку дітей. Однак необхідно не забувати про фізичний розвиток, виховувати порядність у спорті і т.ін.

Можливі наступні заходи:

- пошукові заgonи старшокласників «Пишемо історію свого міста (села);
- походи місцями бойової слави;
- зустрічі з ветеранами й допомога їм;
- конкурси «Лист ветеранові», «Військові історії моєї сім'ї», «У житті завжди є місце подвигу»;
- правові тренінги;
- зустрічі із представниками правоохоронних органів «Вивчаємо право»;
- зустрічі із представниками медичних установ;
- спецкурси з правової і військово-історичної тематики;
- свята, присвячені пам'ятним датам, пам'ятним подіям рідного краю.
- клуб «Відкрита трибуна. Поговоримо про моральні категорії»;
- класні збори за підсумками чверті, навчального року «Про себе вголос і тільки правду»;
- конкурси творів «Мій моральний ідеал»;
- ігрові тренінги моделювання сімейних і подружніх ситуацій;

- диспути й дебати старшокласників і батьків (наприклад, «Що важливіше в сім'ї – гірка правда або солодка неправда?», «Кого слухати – друзів чи батьків?», «Шлюб з любові або шлюб з розрахунку?», «Наслідки сексуальних відносин», «Якою я бачу мою майбутню сім'ю?», «Кращі фільми про любов чоловіка й жінки» ін.);

- відвідування дитячих відділень лікарень, дитячих будинків, будинків для людей похилого віку й шефські концерти в них;

- дослідження думки старшокласників на тему «Чим дорожу в рідній школі»;

- зустрічі з адміністрацією школи за назвою «Є питання!»;

- випуск загальношкільної газети,

- дебатні зустрічі «Який він – професіонал XXI століття?», «Я і моя майбутня професія.

Моя думка й думка експертів»;

- години спілкування («Про кращих людей моєї майбутньої професії», «Навчальний заклад, у якому я хочу вчитися в майбутньому», «Якою повинна бути людина моєї майбутньої професії», «Які фахівці потрібні на ринку праці?» та ін.);

- екскурсії на підприємства, до науково-дослідних інститутів, до ВНЗ для знайомства з професіями;

- дослідження впливу сім'ї, значимих людей і соціальної ситуації на вибір майбутньої професії;

- олімпійський фестиваль спортивних надій;

- організація позакласної спортивної роботи з малятами в початковій школі, у групах продовженого дня;

- свято ушанування переможців-старшокласників «Ціна спортивної перемоги»;

- дебати в масштабі школи «Культура й спорт», «Сила є, розуму не треба?»;

- дискотеки, вечори танців;

- фестиваль 11-х класів «Останнє шкільне літо».

Види співпраці класного керівника з батьками

Співпраця класного керівника з батьками може проводитись у різноманітних формах із використанням різних методів педагогічної діяльності. У практичній роботі класний керівник використовує колективні й індивідуальні форми взаємодії. Причому в тому й іншому випадку використовується як традиційні, так і нетрадиційні форми роботи.

Батьківські збори – найбільш поширена форма роботи з батьками. На них обговорюються проблеми успішності, виховання спілкування класного та батьківського колективів. Батьківські збори повинні стати школою освіти батьків, повинні розширювати їхній педагогічний кругозір, стимулювати бажання стати добрими батьками. На батьківських зборах аналізуються навчальні досягнення учнів, їхні можливості, етапи просування класу в навчальній діяльності. Батьківські збори – це демонстрація успіхів, яких досягла дитина. Розмова на батьківських зборах має йти не про бали, а про якість знань і міру інтелектуальних зусиль, що відповідають пізнавальній і моральній мотивації. Є багато варіантів проведення батьківських зборів. Тематика і методика зборів повинні враховувати вікові особливості учнів, рівень освіченості, зацікавленості батьків, цілі та завдання виховання, що стоять перед школою.

Тематичні батьківські конференції з обміну досвідом виховання дітей, на які запрошуються як представники батьківської та педагогічної громадськості, так і діячі науки, культури, представники громадських організацій. Конференції мають величезне значення в системі виховної роботи школи та класу. На них мають обговорюватись проблеми суспільства, активними членами якого стануть діти; проблеми конфліктів батьків та дітей і шляхи виходу з них; проблеми наркотиків; питання сексуального виховання в родині. Батьківські конференції повинні готуватись дуже ретельно, з обов'язковою участю шкільного психолога та соціального педагога. їхнім завданням, зокрема, є проведення соціологічних і психологічних досліджень з проблематики конференції та їх аналіз, а також знайомство учасників конференції з результатами досліджень. Активними учасниками конференцій виступають самі батьки. Вони готують аналіз проблеми з позиції власного досвіду.

Диспут, дискусія – обмін думками з проблем виховання – одна з найцікавіших для батьків форм підвищення педагогічної культури. Ця форма стимулює педагогічне мислення батьків, дозволяє підключати їх до обговорення найважливіших проблем. Результати диспутів та дискусій сприймаються з більшою довірою, ніж лекції.

Презентація досвіду родинного виховання проводяться на базі класу, класів однієї паралелі, батьків дітей різних вікових категорій. Це можуть бути як власне презентації, так і вечори запитань та відповідей. Ця форма роботи проводиться із залученням психологів, юристів, та інших спеціалістів, які проводять аналіз успіхів родинного виховання та дають рекомендації відносно попередження помилок у вихованні дітей як з боку батьків, так і з боку педагогів.

Індивідуальна робота з батьками з окремих питань значною мірою проводиться з батьками учнів, які потребують підвищеної педагогічної уваги. Але не слід нехтувати індивідуальною роботою з батьками інших учнів, у тому числі й успішних, оскільки в процесі цієї роботи ви краще пізнаєте як учнів, так і їх батьків, заручитесь їх підтримкою у вирішенні проблем класу.

Індивідуальні консультації – одна з найважливіших форм взаємодії класного керівника з родиною. Особливо вона необхідна, коли педагог набирає клас. Для того щоб перебороти занепокоєння батьків, острах розмов про свою дитину, необхідно проводити індивідуальні консультації-співбесіди з батьками. Готуючись до консультації, необхідно визначити ряд питань, що допоможуть плануванню виховної роботи з класом. Індивідуальна консультація повинна мати ознайомлювальний характер і сприяти створенню контакту між батьками і вчителем. Учитель повинен дати батькам можливість розповісти йому все те, із чим вони хотіли б ознайомити вчителя в неофіційній обстановці, і з'ясувати необхідне для своєї професійної роботи з дитиною:

- особливості здоров'я дитини;
- її захоплення, інтереси;
- переваги в родинному спілкуванні;
- поведінкові реакції;
- особливості характеру;
- мотивація навчання;
- моральні цінності родини.

Під час індивідуальної консультації можна використовувати анкету «Моя дитина»:

1. Коли вона народилася, то...
2. Найцікавішим у перші роки її життя було...
3. Про здоров'я можна сказати наступне...
4. Коли постало питання про підготовку до школи, то ми...
5. Її ставлення до школи було...
6. У перші роки вона вчилася в основному...
7. Їй подобалися такі предмети, як...
8. Стосунки з першою вчителькою були...
9. Спілкуючись з однокласниками...
10. Труднощі у вихованні пов'язані з...
11. Хотілося б, щоб педагоги звернули увагу на...

У вихованому арсеналі класного керівника має величезне значення бесіда, її найкраще використовувати з метою попередження конфліктних ситуацій, для налагодження взаємин між батьками і дітьми, між окремими педагогами і родиною. Використовувати бесіду в роботі з батьками необхідно для того, щоб налагодити довірчу атмосферу, виявити важкі точки дотику в конфліктних ситуаціях. У бесіді класний керівник має більше слухати, а не захоплюватися повчальними порадами.

Однією з форм взаємодії класного керівника і родини є **відвідування учнів удома**. Педагог має попереджати про свій візит. Відвідування можливе тільки після одержання дозволу батьків. Відвідування педагогом родини повинне справити в родині добре враження. Для цього необхідно спочатку поговорити на відверті теми, розпитати про традиції, звичаї, спільне проведення дозвілля в родині й лише потім обговорювати причину приходу в родину.

Тематика консультацій для батьків

1. Дитина не хоче вчитися. Як їй допомогти?
2. Як розвинути пам'ять дитини?
3. Єдина дитина в родині. Шляхи подолання труднощів у вихованні.
4. Покарання дітей. Яким йому бути?
5. Тривожність дітей. До чого вона може привести?
6. Сором'язлива дитина. Проблема сором'язливості та шляхи її подолання.
7. Брутальність і нерозуміння в родині.
8. Талановита дитина.
9. Друзі дітей.
10. Декілька поколінь під одним дахом. Проблеми спілкування.

Батьківські читання — цікава форма роботи з батьками, яка дає можливість батькам не тільки слухати лекції педагогів, а й вивчати літературу з проблеми і брати участь у її обговоренні. Батьківські читання можна організувати в такий спосіб: на перших зборах на початку навчального року батьки визначають питання педагогіки і психології, що їх найбільше хвилюють. Учитель збирає інформацію й аналізує її. За допомогою шкільного бібліотекаря й інших фахівців визначаються книги. Батьки читають книги, а потім використовують рекомендовану літературу в батьківських читаннях. Особливістю батьківських читань є те, що, аналізуючи книгу, батьки повинні викласти власне розуміння питання і зміну підходів до його вирішення після прочитання книги.

Батьківські вечори проводяться в класі 2-3 рази на рік без присутності дітей. Батьківський вечір – це свято спілкування з батьками друга твоєї дитини, це свято спогадів про своє дитинство і дитинство власної дитини, це пошук відповідей на питання, що перед батьками ставить власна дитина.

Теми батьківських вечорів можуть бути найрізноманітнішими. Головне, вони повинні вчити слухати і чути один одного, самого себе, свій внутрішній голос.

Теми батьківських вечорів

1. Рік народження дитини – яким він був?
2. Перші книжки дитини.
3. Майбутнє моєї дитини. Яким я його бачу?
4. Друзі моєї дитини.
5. Свята нашої родини.
6. «Можна» і «не можна» у нашій родині.
7. День народження нашої родини. Як ми його святкуємо?

Батьківські тренінги. Батьківські тренінги – це активна форма роботи з батьками, що хочуть змінити свою взаємодію із власною дитиною, зробити її більш відкритою і довірливою. У батьківських тренінгах повинні брати участь обоє батьків. Від цього ефективність тренінгу зростає і результати не змушують себе чекати. Тренінг проводиться із групою, що складається з 12-15 осіб. Батьківські тренінги будуть успішними, якщо всі батьки активно братимуть у них участь і регулярно їх відвідуватимуть. Щоб тренінг був результативний, він має складатися з 5-8 занять. Батьківський тренінг проводиться як правило психологом школи, що дає можливість батькам на час відчутти себе дитиною, пережити емоційно ще раз дитячі враження.

З великим інтересом батьки виконують такі тренінгові завдання, як «дитячі гримаси», «улюблена іграшка», «мій казковий образ», «дитячі ігри», «спогад дитинства», «фільм про мою родину».

Батьківські ринги – одна з дискусійних форм спілкування батьків і формування батьківського колективу. Батьківський ринг готується у вигляді відповідей на запитання з педагогічних проблем. Запитання вибирають самі батьки. На одне запитання відповідають дві родини. У них можуть бути різні позиції, різні думки. Інша частина аудиторії в полеміку не вступає, а лише підтримує думки родин оплесками. Експертами в батьківських рингах виступають учні класу, визначаючи, яка родина у відповідях на запитання була ближчою до

правильного трактування відповіді. І традиційні, і нетрадиційні методи і форми взаємодії класного керівника з батьками учнів мають одну загальну мету – щастя юної особистості, що входить у сучасне культурне життя.

Поради педагогам і батькам

Якщо:

- дитину постійно критикують, вона вчиться ненавидіти;
- дитину висміюють, вона стає замкнутою;
- дитину хвалять, вона вчиться бути шляхетною;
- дитину підтримують, вона вчиться цінувати себе;
- дитина росте в докорах, вона вчиться жити з почуттям провини;
- дитина росте в терпимості, вона вчиться розуміти інших;
- дитина росте в чесності, вона вчиться бути справедливою;
- дитина росте в безпеці, вона вчиться вірити в людей;
- дитина живе у ворожнечі, вона вчиться бути агресивною;
- дитина живе в розумінні і дружелюбності, вона вчиться знаходити любов у цьому світі.

Ці поради виникли на базі життєвих практичних спостережень, осмислення педагогічної практики. Висловлені положення можуть використовуватися в практичній роботі з батьками, а також як теми зборів і бесід.

4. Форми та методи контролю

Студенти зобов'язані виконувати установлений на базі практики режим праці. Контроль за початком і закінченням роботи покладається на відповідальних осіб бази практики. Основною формою контролю за діяльністю студентів-практикантів є самоконтроль у вигляді систематичного ведення щоденника практики і чіткого дотримання виконання індивідуального плану.

Щотижневою формою контролю є перевірка керівником практики щоденників студентів і ознайомлення з усіма опрацьованими матеріалами. Підсумкова звітність має на меті узагальнення результатів, отриманих за термін проходження практики.

Важливою формою підсумкового контролю студентів за проходженням педагогічної практики є конференція, що проводиться по закінченню практики. З кожної групи рекомендується один студент для виступу на підсумковій конференції. Тема виступу визначається з урахуванням специфіки навчально-виховного процесу певної школи. У виступі аналізуються позитивні й негативні сторони практики, цікаві знахідки передового досвіду педагогічного колективу школи, звертається увага на забезпечення уроків роздавальним, ілюстративним матеріалом, на впровадження інноваційних методів проведення уроків, виховних заходів учителями, студентами-практикантами.

Особлива увагу звертається на труднощі, які відчули студенти під час підготовки і проведення занять та уроків з певних дисциплін. Це допоможе методистам, керівникам практики врахувати їх в подальшому.

Окремим пунктом наказу є підведення підсумків практики, що передбачає створення комісії для прийняття заліку та дату, до якої студент повинен прозвітуватися про виконання завдань, поставлених програмою практики. До складу комісії можуть входити: факультетський керівник практики, завідувачі кафедр, керівники практики від кафедр.

На захист практики студент має представити весь пакет документів, передбачених робочою програмою практики (щоденник практики, результати виконання індивідуального завдання, конспект залікових уроків, письмовий звіт про проходження практики тощо).

Комісія приймає залік у терміни, що визначені наказом на практику, але не пізніше ніж протягом десяти днів після її закінчення за умови, що практика відбувається у межах семестру або протягом перших десяти днів семестру, який починається після закінчення практики.

5. Вимоги до оформлення звітної документації

Для узагальнення матеріалів, зібраних під час практики і підготовки звіту, студентам в кінці практики відводиться 2-3 дні.

I. Календарний графік проходження практики (додаток 1) містить інформацію про діяльність практиканта на весь термін проходження практики: настановча конференція, знайомство з базою практики, проведення уроків, виховних заходів, відвідування уроків учителів-предметників, проведення позакласного заходу, виготовлення дидактичних матеріалів, індивідуальне завдання, підсумкова конференція та ін. Виконана робота завіряється методистами від кафедр, вчителем-предметником, чи класним керівником. Студент повинен обов'язково мати при собі графік у ході практики. Здається в друкованому вигляді.

II. Психолого-педагогічний щоденник студента-практиканта.

Щоденник студента (додаток 2) – це основний документ, який відбиває не лише зміст проведеної студентом роботи в школі (вузі), а й її результати:

- щоденник стимулює студента до більш організованої та продуманої роботи під час практики, що сприяє виробленню навичок самоконтролю роботи;
- щоденник дає уявлення керівникові про те, як студент вивчає свій клас, окремих учнів, як спостерігає й аналізує їх поведінку, роботу, які уроки відвідує, до яких висновків доходить, яку допомогу отримує від учителя, класного керівника, методиста;
- щоденник відбиває рівень підготовки студента до навчальної та виховної роботи з класом, рівень його загальної культури, ставлення до практики, недоліки кафедри у підготовці студентів до педагогічної практики.

Зміст практики студент фіксує у щоденнику, вказуючи характер і конкретні обсяги роботи, виконаної за день. У щоденнику записуються загальні відомості змісту практики:

- ❖ Титульна сторінка (вид і назва практики; прізвище, ім'я, по батькові, вказується назва Факультету, кафедри освітньо-кваліфікаційний рівень, напрям підготовки, спеціальність, курс, група), на звороті (прізвище, ім'я, по батькові практиканта, дату прибуття і вибуття з навчального закладу, завірені печатками і підписами відповідальної особи від бази практики
- ❖ Робочі записи під час практики, в яких викладається зміст навчально-виховної діяльності практиканта по днях (від настановної конференції, відвідання занять чи уроків учителів, проведення занять і виховних годин, участь у методичних нарадах ін. до складання заліку), які завірені керівниками-методистами від кафедр, баз практики.

Окрім того, в щоденнику записується вся інструктивна інформація, отримана практикантом за час практики; результати його виконання індивідуальних завдань. На підставі виконання індивідуального плану та записів у щоденнику студент складає звіт про виконання практики. Обов'язкові «мокрі» печатки бази практики на звороті титульної сторінки (прибув, вибув із вказанням дат). Здається в друкованому вигляді.

Практикант обов'язково повинен мати щоденник із собою під час перебування на базі практики!!!

III. Структура і зміст звіту з педагогічної практики(додаток 3)

Звіт про проходження практики має висвітлювати, аналізувати й узагальнювати проведену під час практики навчальну, позакласну й методичну роботу. Звіт складається з чотирьох частин: 1) навчальна робота; 2) позакласна (виховна) робота; 3) методична робота; 4) висновки.

5. **Навчальна робота.** В цьому розділі звіту необхідно зазначити, скільки уроків студент відвідав у вчителів історії, скільки уроків відвідав в інших учителів, що корисного взято з цих відвідувань, яким ефективним прийомом взаємодії з учнями навчився. Вказати кількість проведених самостійно уроків. Також у цій частині звіту необхідно відобразити свою участь в обговоренні уроків студентів, перевірки учнівських зошитів, висвітлити роботу з учнями, що не встигають у навчанні і з тими, що виявили здібності до предмета, гурткова і факультативна робота.
6. **Позакласна (виховна) робота.** У цій частині звіту слід висвітлити роботу студента-практиканта в позаурочний час: тематику бесід, доповідей, диспутів та ін. Необхідно вказати назву залікового виховного заходу, провести ґрунтовний аналіз задуму,

виховного впливу, ефективності й значущості розробленого заходу. Студент має зафіксувати й проаналізувати свою діяльність в організації відвідування театру, музею, змагань, випуску стінної газети та ін.

7. **Методична робота.** В цій частині звіту слід зазначити, з якими методичними матеріалами ознайомився студент-практикант, що зробив для поліпшення методичної роботи у школі. Необхідно проаналізувати участь у методичних об'єднаннях. Висвітлити практичну допомогу школі (поліпшення обладнання предметного кабінету, виготовлення методичних матеріалів та ін.).
8. **Висновки.** У висновках необхідно зазначити, яке значення мала практика для педагогічної підготовки майбутнього вчителя, які позитивні й негативні сторони спостерігалися в організації практики, зробити висновки про власні здобутки (знання, уміння та навички) у ході виконання завдань практики, внести пропозиції щодо удосконалення організації практики.
9. Пропозиції.
Здається в друкованому вигляді.

IV. Характеристика на студента-практиканта. (додаток 4)

У характеристиці зазначається кількість проведених занять і уроків, позакласних заходів з історії, факультативів, гуртків, вказується допомога у підготовці дітей до олімпіади, участь у педрадах і методоб'єднаннях, підготовці дидактичних матеріалів і т.п. Вчитель-предметник визначає на якому науковому й організаційно-методичному рівнях проводилися уроки й позакласні заходи, як студентом вирішувалися навчально-виховні завдання, чи раціонально застосовувалися різноманітні методи і засоби навчання, форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів та прийоми активізації школярів із врахуванням їх вікових особливостей та індивідуальних особливостей, як підтримувалася дисципліна. Учитель-предметник виставляє загальну оцінку за навчальну роботу. Класний керівник заповнює другу частину відомості-характеристики й виставляє загальну оцінку за виховну роботу, відзначаючи сильні і слабкі сторони у діяльності студента. У характеристиці обов'язково виставляється вмотивована оцінка від 1 до 50 балів. Завіряє відомість-характеристику директор навчального закладу підписом і печаткою. Здається в друкованому вигляді.

У. **Відгук осіб, які перевіряли проходження практики, а також висновок керівника практики від вищого навчального закладу про проходження практики** (додаток 5), як підсумковий документ під час складання заліку. Вказується оцінка в національній, 100 бальній шкалі і ECTS. Здається в друкованому вигляді.

VI. Конспекти уроків з історії (не менше 20)(додаток 6)

План-конспект уроку складається заздалегідь, обов'язково підлягає затвердженню вчителем історії за день до його проведення. Здається в електронному або друкованому вигляді.

VII. Конспект позакласного заходу з історії(додаток 7). Здається в електронному або друкованому вигляді.

При підготовці позакласного заходу слід враховувати, що позакласна робота є досить різноманітною. У методиці навчання історії розрізняють такі її види:

1. Масова (історичні вечори, лекції, бесіди, екскурсії, конкурси, вікторини, олімпіади, конференції, перегляд фільмів та вистав, «тиждень історії» в школі тощо).
2. Групова (історичні групи, історичні товариства та клуби, походи та екскурсії, випуск газет та журналів, лекторії, факультативи тощо).
3. Індивідуальні (читання історичної літератури, робота в архіві та музеї, написання рефератів і доповідей, виконання творчих завдань);

Див. додаток.

Схема позакласного заходу

- а. Тема позакласного заходу.

- b. Мета виховного заходу і ступінь її досягнення.
- c. Структура позакласного заходу: комплексний або одиничний; масовий груповий, індивідуальний, змішаний.
- d. Методична організація позакласного заходу:
- e. Зміст позакласної роботи.
- f. Підготовчий етап:

- підготовка текстового матеріалу заходу;
- пізнавально-емоційна цінність текстового матеріалу;
- дійові учасники заходу.

g. Проведення заходу:

- випуск програми вечора;
- випуск шкільного оголошення про час і місце вечора;
- оформлення приміщення, де проводиться захід;
- якість підготовки учнів – дійових осіб заходу;
- залучення до діяльності учнів, що не є дійовими особами заходу;
- наявність запрошених гостей.

h. Підсумки заходу:

- якість проведення позакласного заходу;
- відзначення дійових осіб заходу.

УІІІ. Конспект та аналіз виховного заходу(додаток 8).

Схема аналізу виховного заходу

1. Загальні відомості: дата проведення, форма виховного заходу, мета.
2. Планування підготовки до виховного заходу;
3. Аналіз підготовчого етапу до проведення виховного заходу:
4. Проведення заходу.
5. Підбиття підсумків.

Здається в електронному або друкованому вигляді.

ІХ. Психолого-педагогічна характеристика на клас (додаток 9). Здається в електронному або друкованому вигляді.

Х. Індивідуальне завдання (додаток 10) Здається в електронному або друкованому вигляді.

ХІ. Аналіз відвіданого заняття (додаток 11) Здається в електронному або друкованому вигляді.

6. Підведення підсумків практики

Після закінчення терміну практики студенти звітують перед кафедрою, відповідним підрозділом про виконання РПП та індивідуального завдання. Загальна форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником бази практики, в друкованому та електронному вигляді. Оформляється звіт за вимогами, які передбачені РПП.

Звіт в електронному вигляді разом з іншими документами, встановленими навчальним закладом (щоденник, характеристика та ін.), подається на рецензування керівнику практики від навчального закладу. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики звіт в друкованому вигляді разом з іншими документами, передбаченими РПП, подається на захист.

- Звіт з практики захищається студентом в комісії, призначеній завідувачем кафедрою або заступником декана/декана структурного навчального підрозділу університету. До складу комісії входять керівник практики підрозділу університету, керівники-методисти практики від підрозділу університету і, за можливості, від баз практики, викладачі кафедри.

Підсумки навчальної практики підводяться на засіданні кафедри: підведення підсумків роботи практикантів;

- виявлення досягнень і недоліків у їхній роботі;
- оцінка рівня теоретичної і практичної підготовленості студентів до роботи за спеціальністю;
- оцінка якості роботи з організації практики її керівниками;
- визначення заходів, спрямованих на подальше поліпшення практики.

Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в індивідуальний навчальний план (залікову книжку) студента.

Студент, який не виконав програму практики, отримав незадовільний відгук на базі практики, незадовільну оцінку за практику, відраховується з університету.

Якщо програма практики не виконана студентом з поважної причини, то навчальним закладом надається можливість студенту проходження практики повторно у пізніший термін (в межах графіку навчального процесу).

Основний зміст підсумкового проблемного засідання кафедри складають доповіді з узагальнення досвіду роботи студентів з питань проходження практики.

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри/циклової комісії та заслуховуються вченою радою Факультету не менше одного разу протягом навчального року.

Критерії оцінювання студента-практиканта

Оцінювання навчальної і виробничої практики здійснюється за 100-бальною шкалою та включає суму балів за оформлення звітних документів про проходження практики (максимально 50 балів) та балів за захист матеріалів (максимально 50 балів).

Оцінка «відмінно» (90-100 балів) ставиться за умов виконання студентом повного обсягу програми практики та індивідуальних завдань керівників; заняття, уроки й позакласні заходи було проведено на високому науковому й організаційно-методичному рівнях, студентом обґрунтовано висувалися, ефективно вирішувалися навчально-виховні завдання, раціонально застосовувалися різноманітні методи навчання та прийоми активізації школярів із врахуванням їх вікових особливостей та індивідуальних відмінностей, підтримувалася дисципліна; якщо студент виявив знання психолого-педагогічної теорії й творчу самостійність у доборі навчального і дидактичного матеріалу в процесі побудови й аналізу занять. Також

1. повністю реалізовано виховний, освітній, розвивальний потенціал уроків;
2. методичні прийоми відповідають умовам навчання та поставленим цілям;
3. правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних вправ;
4. практикант дає чіткі й методично грамотні установки на виконання учнями практичних вправ (заповнення таблиць, карт тощо);
5. правильно розподіляє час заняття;
6. практикант за власною ініціативою виготовив навчальні приладдя та вміло використовував їх на уроці, а також достатньо застосовував технічні засоби навчання;
7. студент помічає помилки учнів і вчасно, коректно їх виправляє;
8. практикант використовує різні способи активізації учнів на уроці з урахуванням їх вікових особливостей і здійснює індивідуальний підхід до учнів;
9. студент уміє забезпечити мотивацію і викликати зацікавленість учнів до матеріалу, що вивчається;
10. грамотно використовує наочність, ТЗН, як наявні, так і самостійно виготовлені;
11. час від часу користується конспектом; у ході уроку може скоригувати свою діяльність.
12. брав активну участь в аналізі відвіданих уроків і позакласних заходів;
13. долав труднощі, володів групою чи класом, застосовував індивідуальний та диференційований підхід до учнів;

14. підготовка чітко, логічно структурованого звіту, що відповідає вимогам оформлення звітної документації та включає самооцінку власної діяльності;
15. здав у визначений термін правильно оформлену документацію.
16. студент проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи в школі, завоював повагу та авторитет серед учнів, батьків і педагогічного колективу школи, методистів, керівників педпрактики.

Оцінка «добре» (70-89 балів) ставиться за умов, якщо студент навчальні та позакласні заходи провів на високому науковому і методичному рівнях, успішно вирішував навчальні та виховні завдання, однак недостатньо ефективно використовував окремі методичні прийоми активізації учнів; якщо студент виявив знання психолого-педагогічної теорії у доборі навчального і дидактичного матеріалу, але припускався незначних помилок у побудові й проведенні занять:

1. має розгорнуті плани-конспекти усіх проведених занять, уроків і позакласних заходів. Якість складених студентом планів-конспектів і проведених ним уроків і позакласних заходів оцінена методистами на «відмінно» або на «добре» відповідно до встановлених критеріїв.
2. не до кінця реалізовано виховний, освітній, розвивальний потенціал заняття чи уроку;
3. методичні прийоми раціональні, відповідають умовам навчання та поставленим цілям;
4. в основному правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних вправ;
5. практикант іноді робить несуттєві помилки, які сам виправляє, а також помічає і виправляє більшість помилок учнів;
6. практикант володіє різними способами активізації учнів на уроці, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них;
7. студент уміє викликати інтерес учнів до більшості видів роботи, що проводяться на занятті;
8. використовує наявні й самостійно виготовлені наочні посібники, але методика їх використання не завжди раціональна;
9. епізодично користується конспектом протягом уроку і в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.
10. здав у визначений термін правильно оформлену документацію
11. має недостатній рівень самоаналізу, творчості, ініціативності.
12. серед студентів, учнів, батьків, педагогічного колективу школи, методистів і класних керівників добре себе зарекомендував.

Оцінка «задовільно» (50-69 балів) ставиться якщо студент у реалізації навчально-виховних завдань помилявся, недостатньо ефективно застосовував психолого-педагогічну теорію, методи та прийоми навчання, недостатньо активізував пізнавальну діяльність школярів, не завжди був спроможний встановити контакт з ними, під час аналізу занять не виявляв чи не розумів сутності й причин своїх помилок та недоліків. Також:

- якість складених студентом планів-конспектів і проведених ним уроків і позакласних заходів оцінена методистами на «задовільно» відповідно до встановлених критеріїв
- не до кінця реалізовано виховальний, освітній, розвивальний потенціал заняття чи уроку;
- методичні прийоми не завжди відповідають меті;
- мають місце порушення послідовності вправ і співвідношення тренувальних вправ;
- студент часто допускається своїх помилок, не помічає в багатьох випадках помилок учнів;
- недостатньо володіє способами активізації учнів на уроці, не здійснює індивідуальний підхід до них;
- уміє викликати інтерес до деяких видів роботи на уроці;
- при проведенні уроків у практиканта зустрічаються деякі труднощі та виникає потреба у допомозі методиста або вчителя;

- студент мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх самостійно;
- студент постійно користується конспектом і не може скоригувати свою діяльність в ході уроку.
- здав вчасно документацію, в яку можуть бути внесені незначні доповнення і поправки за вказівкою групового керівника педпрактики,
- загальна оцінка діяльності в школі студента – практиканта з боку студентів, учнів, батьків, вчителя – предметника, класного керівника, керівників педпрактики “задовільна”.

Оцінка «незадовільно» (1-49 балів) ставиться за умов, коли за період практики виявлено неготовність студента до навчально-виховної роботи у школі в наслідок слабких знань з базових предметів і методики їх викладання, або недобросовісного ставлення до своїх обов’язків. Якість складених студентом планів-конспектів і проведених ним уроків і позакласних заходів оцінена методистами на «незадовільно» відповідно до встановлених критеріїв. Порушення техніки безпеки, трудової дисципліни також може стати підставою для оцінки «незадовільно».

Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість, індивідуальний навчальний план, залікову книжку студента. У разі отримання негативної оцінки під час складання заліку студенту надається можливість повторного складання заліку за умови доопрацювання звіту й індивідуального завдання. За умови отримання негативної оцінки з практики під час ліквідації заборгованості комісії студент відраховується з університету.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на засіданні Вченої ради Факультету.

Розподіл балів:

№ з/п	Вид контролю	Бали
1.	Оцінка фахової підготовки	20
2.	Оцінка проведення уроків	20
3.	Оцінка володіння новітніх методик викладання	10
4.	Оцінка проведених виховних заходів	15
5.	Звіт проходження практики	10
5	Оцінка психолого-педагогічної характеристики	15
6.	Індивідуальне завдання	10
7.	Відповіді на запитання на захисті практики	10
	ВСЬОГО	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C	задовільно	
60 – 69	D		
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Вид діяльності	Кількість балів	Критерії оцінювання
Оцінка фахової підготовки	18-20	студент повною мірою володіє знаннями з історії України і всесвітньої історії, вміло використовуючи їх на заняттях чи уроці. Адаптує досягнення історичної науки до навчально-виховного процесу у школі, вдало використовує міжпредметні і внутріпредметні зв'язки, постійно дбає про адекватне розуміння слухачами навчальної інформації шляхом пояснення, інтерпретації суттєвих ознак явища, має синтетичне мислення ін.
	13-17	студент добре володіє навчальним матеріалом з історії України і всесвітньої історії, послуговуючись здобутими знаннями в Факультеті, використовує міжпредметні і внутріпредметні зв'язки, має критичне мислення.
	8-12	знання студентом теоретичного матеріалу з базових навчальних дисциплін на посередньому рівні
	1-7	виявлено неготовність студента до навчально-виховної роботи у вузі і в школі внаслідок слабких знань з базових предметів, є прогалини у знанні фактичного матеріалу, розумінні причинно-наслідкових зв'язків.
Оцінка проведення уроків	18-20	Уроки проведено на високому організаційно-методичному рівні, студентом обгрунтовано висувалися, ефективно вирішувалися навчально-виховні завдання, раціонально застосовувалися різноманітні методи навчання та прийоми активізації школярів із врахуванням їх вікових особливостей та індивідуальних відмінностей, підтримувалася дисципліна; у ході заняття чи уроку може скоригувати свою діяльність. Студент добре володіє класом, уміє організувати учнів на навчальну діяльність, бачить кожного учня, вміє розподіляти увагу, здатна забезпечити трудову дисципліну на основі залучення всього класного колективу до навчальної діяльності. Студент помічав помилки учнів і вчасно, коректно їх виправляв.
	13-17	Студент навчальні та позакласні заходи провів на доброму організаційно-методичному рівнях, успішно вирішував навчальні та виховні завдання, однак недостатньо ефективно використовував окремі методичні прийоми активізації студентів та учнів. Не до кінця реалізовано виховний, освітній, розвивальний потенціал заняття чи уроку; методичні прийоми раціональні, відповідають умовам навчання та поставленим цілям; в основному правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних вправ; практикант іноді робить несуттєві помилки, які сам виправляє, а також помічає і виправляє більшість помилок студентів та учнів.
	8-12	Уроки проведено на «задовільному» рівні, студент у реалізації навчально-виховних завдань помилявся, недостатньо ефективно застосовував психолого-педагогічну теорію, методи та прийоми навчання, недостатньо активізував пізнавальну діяльність школярів, не завжди був спроможний встановити контакт з ними, під час аналізу занять не виявляв чи не розумів сутності й причин своїх помилок та недоліків. Значна частина учнів випадає з поля зору практиканта
	1-7	Уроки проведено на «незадовільно» (не враховано індивідуальні і вікові особливості учнів; студент не може відірватися від конспекту, не реалізовані навчальні та виховні завдання ін.) Практикант не використовував різні способи активізації учнів на уроці, не уміє забезпечити мотивацію і викликати зацікавленість учнів до матеріалу, що вивчається.
Оцінка володіння методикою викладання	10	Плани-конспекти підготовлені без помилок, якщо студент виявив знання психолого-педагогічної теорії й творчу самостійність у доборі навчального і дидактичного матеріалу в процесі побудови й аналізу занять; практикант дає чіткі й методично грамотні установки на виконання учнями практичних вправ (заповнення таблиць, карт тощо); правильно розподіляє час уроку. Досить вдало і вмотивовано обрано <i>тип уроку</i> . Реалізована структура уроку відповідає його типу. Практикант вміло використовує різноманітні методи і прийоми навчання, в тому числі й інноваційні. Передбачені завдання на перевірку якостей знань, умінь і навичок учнів, і вивчення нового матеріалу, і формування вмінь і навичок, застосування знань на практиці. Компоненти уроку були пов'язані між собою логічною послідовністю і забезпечили дидактичну цілісність уроку. Практикант

		застосовував технічні засоби навчання.
	8-9	якість складених студентом планів-конспектів і проведених ним уроків і позакласних заходів оцінена методистами на «добре» відповідно до встановлених критеріїв, якщо студент виявив знання психолого-педагогічної теорії у доборі навчального і дидактичного матеріалу, але припускався незначних помилок у побудові й проведенні занять: має розгорнуті плани-конспекти усіх проведених уроків і позакласних заходів. практикант володіє різними способами активізації учнів на уроці, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них; студент уміє викликати інтерес учнів до більшості видів роботи, що проводяться на уроці; використовує наявні й самостійно виготовлені наочні посібники, але методика їх використання не завжди раціональна: епізодично користується конспектом протягом уроку і в деяких випадках може скоригувати свою роботу
	6-7	Якість складених студентом планів-конспектів і проведених ним уроків і позакласних заходів оцінена методистами на «задовільно» відповідно до встановлених критеріїв, мають місце порушення послідовності вправ і співвідношення тренувальних вправ; недостатньо володіє способами активізації учнів на уроці, не здійснює індивідуальний підхід до них; студент мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх самостійно; студент постійно користується конспектом і не може скоригувати свою діяльність в ході уроку, при проведенні уроків у практиканта зустрічаються деякі труднощі та виникає потреба у допомозі методиста або вчителя;
	1-5	за період практики виявлено неготовність студента до навчально-виховної роботи в школі в наслідок слабких знань з методики викладання. Якість складених студентом планів-конспектів і проведених ним уроків і позакласних заходів на незадовільному рівні; не вдало використовує методи і прийоми навчання. Виявляє не вміння працювати з наочними засобами, в т.ч. і технічними. В основному мета уроку не реалізована. Якість складених студентом планів-конспектів і проведених ним уроків і позакласних заходів оцінена методистами на «незадовільно» відповідно до встановлених критеріїв. Порушення техніки безпеки, трудової дисципліни також може стати підставою для оцінки «незадовільно».
Оцінка виховної роботи	14-15	виховні функції класного керівника в цілому досягнуті; тема заходу є актуальною й вмотивованою, виховний захід проведений на високому рівні.
	11-13	тема заходу в цілому є актуальною й вмотивованою, функції виховного заходу реалізовані. Однак недостатньо актуалізована тема заходу з урахуванням вікових особливостей, запитів, інтересів учнів; недостатня відповідність методів, прийомів, засобів, форми організації, що використовувались при проведенні заходу, його цілям і завданням
	7-10	тема заходу є не досить актуальною й вмотивованою, функції виховного заходу не повністю реалізовані; недостатньо актуалізована тема заходу; зміст його не відповідає віковим особливостям учнів; методи, прийоми, засоби, обрана форма організації не є адекватними його цілям і завданням, віковим особливостям учнів; не досягнуто достатньої активності й самостійності учнів у процесі підготовки та проведення виховного заходу.
	1-6	Студент не виконував функції класного керівника, виховний захід проведено на незадовільному рівні або не проведено взагалі. Практиканту не вдалося виробити довірливі стосунки з учнями класу.
Оцінка психолого-педагогічної характеристики на учнівський колектив	14-15	психолого-педагогічна характеристика відповідає вимогам, не містить помилок, студент її здійснив спираючись на дані взяті від учителів, класного керівника, однокласників, а також здійснивши педагогічне спостереження
	11-13	психолого-педагогічна характеристика в цілому відповідає вимогам, однак характеристика має загальний, а не персональний характер.
	7-10	У характеристиці є значні помилки; не повною мірою визначені риси учнівського колективу ін. Характеристика має формальний характер.
	1-6	психолого-педагогічна характеристика не відповідає вимогам

Оцінка письмового звіту	9-10	студент здав у визначений термін правильно оформлену документацію. Здійснена підготовка чітко, логічно структурованого звіту, що відповідає вимогам оформлення звітної документації та включає самооцінку власної діяльності. У звіті відображена кількість проведених уроків, його участь в обговоренні уроків студентів, перевірки учнівських зошитів, висвітлена робота з учнями, що не встигають у навчанні і з тими, що виявили здібності до предмета, гурткова і факультативна робота. Висвітлено роботу студента-практиканта в позаурочний час: тематику бесід, доповідей, диспутів та ін. Зазначено з якими методичними матеріалами ознайомився студент-практикант, що зробив для поліпшення методичної роботи у школі, до роботи яких гуртків був залучений.
	6-8	Студент вчасно здав документацію, однак у ній містяться незначні помилки. Зокрема, не має деталізації форм роботи, здійснених практикантом.
	3-5	Студент вчасно здав документацію, у якій проте є значні неточності та не доопрацювання. Звіт має формальний характер.
	1-2	Невчасно зданий звіт, який виконаний загалом невірно
Індивідуальне завдання	9-10	Індивідуальне завдання виконане повною мірою, правильно оформлене. Практикант підбирає навч-методичний комплекс, який сприяє активізації критичного і творчого мислення учнів.
	6-8	Є незначні помилки при підготовці індивідуального завдання (окремі елементи не висвітлені). Зокрема, відсутні інновації, які сприятимуть розвитку свідомості, самостійності та активності учнів у навчанні.
	3-5	Присутні значні помилки при підготовці індивідуального завдання. Навчально-методичний комплекс підібрано частково.
	1-2	Індивідуальне завдання не виконане

Матеріальне забезпечення

Джерела фінансування практики студентів визначаються формою замовлення на фахівців: державні кошти, кошти фізичних осіб.

Витрати на практику студентів вищих навчальних закладів входять складовою частиною в загальні витрати на підготовку фахівців. Розмір витрат на практику студентів визначається із розрахунку вартості проходження практики одного студента за тиждень.

Оплата праці безпосередніх керівників-методистів практики від бази практики здійснюється навчальним закладом на умовах погодинної оплати із розрахунку 1 години на одного студента за тиждень. Форма оплати праці спеціалістів баз практики вказується в договорі і може проводитись через фінансові органи .

Оплата праці керівника-методиста практики від навчально-виховних закладів (шкіл, гімназій та інші) з керівництва педагогічною практикою студентів здійснюється за рахунок коштів вищих навчальних закладів, передбачених в кошторисах на практику за нормативами погодинної оплати.

Під час практики, у період роботи на робочих місцях і посадах з виплатою заробітної плати, за студентами зберігається право на одержання стипендії за результатами підсумкового контролю.

7.Методичне забезпечення практики

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики								Відмітки про виконання	Підпис методистів
		1	2	3	4	5	6	7	8		

Керівники практики:
від вищого навчального закладу _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Викладач-методист _____
Учитель-предметник _____
Класний керівник (куратор) _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток 2

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

(вид і назва практики)

студента _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра, циклова комісія _____

освітньо-кваліфікаційний рівень _____

напрямок підготовки _____

спеціальність _____

(назва)

_____ курс, група _____

Студент _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на практику у навчальний заклад

Печатка
підприємства, організації, установи „___” _____ 20__ року

(підпис) _____
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

Печатка
Підприємства, організації, установи “___” _____ 20__ року

(підпис) _____
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

--	--	--	--

Додаток 3

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені В.Стефаника
Факультет історії, політології і міжнародних відносин**

Кафедра _____

Затверджую
Завідувач кафедри

.....
.....20__ р.

ЗВІТ

про проходження педагогічної практики

студента(ки).....
.....

.....групи.....курсу.....форми навчання Факультету історії,
політології і міжнародних відносин

Місце проведення практики _____

Методист фахової кафедри _____

Учитель-предметник _____

Класний керівник _____

Час проведення практики _____

Керівник педагогічної практики від кафедри:

.....

Оцінка «.....»

Дата.....

1. Навчальна робота.

2. Позакласна (виховна) робота.

3. Методична робота.

4. Висновки.

5. Пропозиції.

Затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № _____ від “ ____ ” “ _____ ” 20__ року.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Печатка

«_____» _____ 20__ року

Додаток 5

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

Висновок керівника практики від вищого навчального закладу про проходження практики

Дата складання заліку „_____” _____ 20__ року

Оцінка:

за національною шкалою _____

(словами)

кількість балів _____

(цифрами і словами)

за шкалою ECTS _____

Керівник практики від вищого навчального закладу

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Примітки:

1. Форму призначено для визначення завдань на практику, проведення поточних записів набутих вмінь при виконанні роботи, оцінки результатів практики. Заповнюється студентом особисто, крім розділів відгуку про роботу студента на практиці.

План-конспект уроку з історії

План-конспект уроку з
вказати навчальну дисципліну

Урок № (за календарним планом) Дата Клас

Тема уроку:

Мета уроку:

- Загальноосвітня мета:
- Розвивальна мета:
- Виховна мета:

Тип уроку:

Обладнання:

Осн. дати:

Осн. терміни:

Осн. постаті:

План уроку

1.
2.
3.
4.
5.

Хід уроку

К-ть часу	Етап уроку	Учбово-виховна діяльність вчителя	Навчальна діяльність учнів	Примітки
Час, відведений для певного виду роботи.		Опис методів, прийомів, які застосовує вчитель на уроці з обов'язковим поданням завдань і запитань і тезовим викладом навчального матеріалу.	Опис очікуваних дій і результатів учнів під час заняття.	

Викладач (ПІП), вчитель Оцінка (1-20)

Тема: Франція XI-XV ст.

Мета:

навчальна:

- проаналізувати становлення та розвиток Франції у середні віки, особливо період Столітньої війни; /логічно-просторова
- з'ясувати причинно-наслідкові зв'язки столітньої війни та їхній вплив на подальшу історію Франції(та Англії); /інформаційно-логічна
- коротко розглянути та охарактеризувати основних особистостей періоду; / інформаційна

розвивальна:

- закріпити знання учнів, набуті під час вивчення навчального матеріалу (на основі письмових та усних відповідей, гри у відповідності та мозкового штурму у вигляді гри «Гаряча картопелька»);/логічна, хронологічна
- ознайомити учнів з роботою з історичною картою (карта «Хід Столітньої війни (Франція та Англія)»); / просторова
 - розвивати вміння аналізувати історичні факти, події та явища (на основі опрацьованої на уроці інформації про перемоги та поразки французької армії в ході столітньої війни, та причини цього); /аксіологічна, логічна
 - розвивати хронологічну та просторову компетентність (вправа “Мозковий штурм”, робота з картою, метод «гаряча картопля»);/хронологічна
 - розвивати навички роботи з поняттями (засвоєння понять, які потрібно знати відповідно до теми уроку);/логічна
 - формувати вміння визначати вплив історичних подій (Жакерії на майбутнє селян Франції плюси та мінуси);/ логічна, мовленнєва
 - формувати навички роботи з ілюстраціями в підручнику;/інформаційна, мовленнєва.
 - розвивати вміння порівнювати історичну інформацію(на основі порівняння інформації французького ходу війни та героїв проводячи паралель з сучасною українською історією питання на розвиток критичного мислення);/інформаційно-логічна
 - формувати критичне мислення (на основі запитань на розгорнуту відповідь «Сократівський метод» та короткі відповіді «Мозкового штурму»); /логічна
 - розвивати креативне мислення (Дз та вправа уявлення «Як допомогти Жакерії донести покращення життя селян?») /мовленнєва, аксіологічна

виховна:

- виховувати почуття поваги і любові до історії (роль історії у світовому та українському суспільстві проводимо історичні паралелі з сучасним та минулим, з всесвітньою та українською історією); /аксіологічна
- виховувати інтерес до історії середніх віків, медієвістики; /аксіологічна, особиста
- формувати комунікативну компетентність шляхом усних відповідей, міркувань;/мовленнєва
- виховувати поняття здорової конкуренції, прагнення до успіху чесним шляхом, важливості дисципліни, тактики та стратегії(див. запитання до осн.матеріалу)\особиста, соціальна, мовленнєва
- виховувати вміння працювати в колективі (співпраця у колективі під час виконання завдань, взаємодопомога при виникненні проблем);/мовленнєва, комунікативна
- виховувати підприємницьку компетентність за рахунок прикладів десятини Франції для Риму до початку столітньої війни;/особиста, логічна

- руйнування гендерних стереотипів (Жанна Дарк – жінка що мотивувала французьку армію в Середні віки);/логічна, соціальна
- виховувати почуття значимості і необхідності освіти та вивчення історії /особиста, соціальна
- виховувати повагу до міжкультурного простору/ громадянська, аксіологічна, особиста

Тип уроку: урок засвоєння нових знань

Обладнання: підручник Всесвітня історія. Історія України (Пометун, Мороз, Малієнко) 7 клас 2014, карти «Столітня війна», м'яка іграшка (для гри в «Гарячу картоплину»)

Основні терміни: Столітня війна, Орлеанська діва, Генеральні штати

Основні історичні постаті(народи): французи, англійці

План уроку

1. Філіп 4 Красивий. Причини та передумови Столітньої війни
2. Початок та хід війни «двох троянд»
3. Жанна Д'арк. Переломне завершення Столітньої війни

Дозування часу	Етап уроку	Навчально-виховна діяльність вчителя	Навчально-виховна діяльність учня	Примітки
3 хв	I. Організаційний	<p>Взаємне привітання. Перевірка готовності учнів до уроку. Організація уваги учнів: побажання гарного настрою, цікавої роботи, нових знань та відкриттів.</p> 		
9 хв	II. Перевірка домашнього завдання		<p>Письмове завдання: Охарактеризувати позитивні та негативні впливи Вільгема Завойовника на землі Англії (Дячук) Охарактеризувати впливи Великої Хартії Вольностей на англійське суспільство 13 ст. Що з ВХВ можна залучити для</p>	<p>логічна</p> <p>інформаційна</p>

			<p>покращення життя в українському суспільстві сьогодні?(Тихонюк)</p> <p>Усна відповідь: Мистецтво середньовічної Англії (аналіз картини, вірша, пісні на вибір з періоду середньовічної Англії + прив'язка до історії) (Прокоп'юк)</p> <p>Робота біля дошки *на дошці написано реформи та зміни різних правителів Англії в період з 10-14ст* Підкресли ті терміни, що стосуються Генріха II Плантагенета. Допиши реформи яких не вистачає(Минта)</p>	<p>логічна мовленнєва</p> <p>хронологічна просторова</p>
1 хв	III. Мотиваційний етап	<p>*На екрані зображено картинку з мультфільму «Рататуй», на дошці пише тема «Франція 11-15ст»</p> <p>-Як жив би Рататуй у середні віки у Франції?</p>	<p>- Чи бачили ви мультфільм «Рататуй»? З чим асоціюється він у вас? (Говзан)</p>	інформаційна
2 хв	IV. Актуалізаційний етап		<ol style="list-style-type: none"> 1. Яку епоху ми вивчаємо?(Грицканюк) 2. Які характерні риси цієї епохи?(Проп'юк) 	логічна
22 хв	V. Етап вивчення нового матеріалу	<p>1. Перед тим як говорити про знамениту столітню війну звернемо увагу на останнього перед початком війни відомого нам правителя Франції Король Франції Філіп 4 Красивий. Філіппа IV (1285–1314) за гарну зовнішність прозвали Красивим. Він був рішучим та жорстоким політиком і досягав мети будь-якою ціною. За часи його правління до королівства були приєднані багаті графства на півдні Франції — Шампань і Наварра.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Чому європейські правителі змушені були давати 10% свого прибутку до Риму? (Тринчій) - Який приклад з десятиною ми знаємо в приклад з історії України?(Блищук) - Чи важливо відкладати 10 частину своїх доходів? Чому?(Говзан) 	<p>Мовленнєва, аксіологічна</p> <p>аксіологічна</p>

Він відмовився віддавати 10 частину прибутку до Риму, і виграв справу в цьому питанні.

Авіньонський полон пап (майже 70 років Франція обирає хто буде наступним папою)

Віна червоної та білої троянд, або столітня війна.

Столітня війна була викликана кількома причинами.

1. Англійський король мріяв посісти французький престол. Питання династичних зв'язків
2. Франція планувала приєднати південно-західні землі, перебування яких під владою Англії заважало французьким правителям завершити об'єднання країни.
3. і Англія, і Франція мріяли захопити економічно та промислово розвинену **Фландрію.**

2. У 1337 р. англійський

- Чим зумовлена конкуренція Англії та Франції?(Грицканюк)
- Конкуренція це здорове поняття? В яких випадках? (Гопак)
- Назви основні причини початку Столітньої війни?(Івасюта)

- Яку роль відіграє дисципліна в житті людини?(Шепітак)
- Чому в армії важлива дисципліна?(Кустрьо)
- Перечисли основні перемоги англійської армії над французькою(Зітинюк)
- Чому Фландрія була

Аксіологічна,
мовленнєва

аксіологічна
інформаційна

Просторова
логічна

Просторова,
логічна

Логічна,
мовленнєва

король Едуард III висунув претензії на французький престол й оголосив війну Франції.

Невелика, але організована й дисциплінована англійська армія, вдало поєднуючи дії піхоти та рицарства, виявилася більш підготовленою до військових дій.

Французька армія програвала через брак дисципліни.

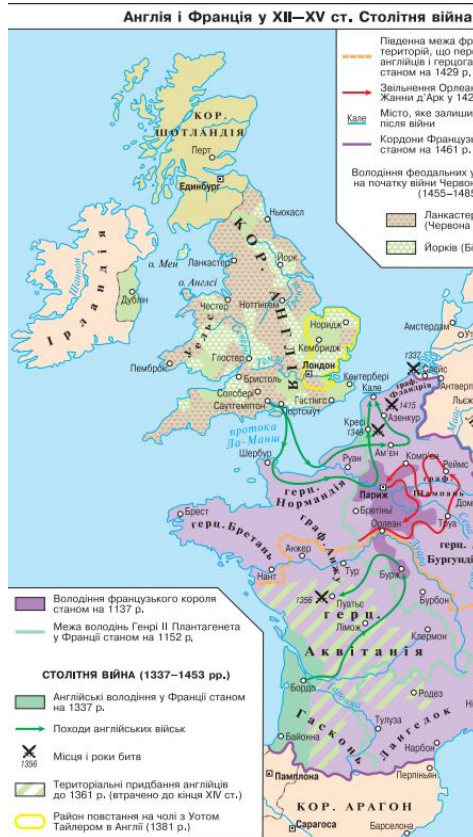
Французька армія хоч і була численнішою за англійську, проте не мала єдиного командування, нехтувала військовою дисципліною, а феодали зверхньо ставилися до воїнів-селян.

У початковий період війни англійські армія та флот здобули кілька важливих перемог:

- ✓ потопили більшу частину французького флоту,
- ✓ розгромили французьку армію біля Кресі, захопивши порт Кале — «морські ворота Франції»,
- ✓ а в 1356 р. — в битві при Пуатьє — навіть полонили французького короля.

*Захоплення Кале дало змогу англійцям закріпитися у Фландрії, звідки вони нападали на французькі області, спалювали та грабували міста і села. Для Франції настали складні часи: її армія була знищена, скарбниця спорожня,

бажаною для обох країн? Чи можеш провести паралель випадку з сьогоднішнім? (Павлишин)

- *Робота біля дошки* проаналізуємо головні битви на карті (Калинчук)

- «Гаряча картопля» короткі питання-відповіді на уважність(коли відповідь на питання передаєш кульку будь-якому однокласнику, питання задає вчитель)

- 1. Чому селяни повстали?
- 2. Хто виграв у битві при Пуатьє?
- 3. Через яку територію почалася столітня війна,

інформаційна просторова

інформаційна мовленнєва

Просторова хронологічна

аксіологічна

логічна

Аксіологічна

велику частину країни захопили англійці. Але французи не здавалися. Війна тривала зі змінним успіхом для обох країн. Проте в 1415 р. Англія розгромила французьке військо під Азенкуром і нав'язала французам мирний договір, за яким Франція і Англія об'єднувалися, а правителем держави тимчасово ставав англійський король.

3.
Податки-чума-війна-...

Жакерія 1358р. (сел. Повстання)

Без прагнення дій єдина мета: знищити всіх сеньйорів)
!Прагнучи покращити своє становище селяни не знали як домогтися цього!

Тобто робимо загальний висновок чому Жакерія 1358 провалилась?(загальний мозковий штурм)

З позитиву: Повстання прискорило процес звільнення селян від особистої залежності

Жанна Д'арк
Хоробрість + впевненість надихнули воїнів до боротьби

Доля Франції вирішувалася під стінами фортеці Орлеан, яку англійці тримали в облозі. І тут до короля з'явилася вісімнадцятирічна дівчина на ім'я Жанна д'Арк. Глибоко віруюча, Жанна була впевнена, що саме її обрано Богом для спасіння Франції. Їй вдалося переконати в цьому й військових, тож вона

край бажаний для обох сторін?

- 4. Хто був рушійним процесом Жакерії 1358?
- Якби ти був середньовічним селянином Франції, як би ти міг домогтися покращення свого становища?(Прокіпчук)
- Чого не вистачало селянам? *тактика і стратегія*(Гуменюк)

- Чи маємо ми в сучасній війні в Україні таких постатей як Жанна Дарк? *підійде навіть Пес Патрон*(Дячук)
- Якими рисами має володіти людина, що надихає армію?(Мельник)
- Які приклади з історії України чи всесвітньої історії ми знаємо?*македонський, Святослав Хоробрый і тд...*(Минта)

Мовленнєва
Логічна

Інформаційна
Логічна

аксіологічна

отримала загін і за підтримки досвідчених воєначальників завдала кількох поразок англійцям.

За кілька днів квітня – травня 1429 р. було знято облогу з Орлеана, яка перед тим тривала більш ніж пів року. Відтоді Жанну стали називати Орлеанською дівою. Жанна переконала Карла VII вирушити в похід на Реймс — місто, де здавна коронувалися французькі королі. Проте наступного року Жанну захопили в полон бургундці та продали її англійцям.

Проти неї організували судовий процес, на якому дівчину звинуватили в чаклунстві, пояснюючи перемоги французів допомогою диявола.

На слідстві дівчина відповідала на всі запитання вчених богословів мужньо й розумно. Однак Жанну д'Арк спалили в Руані, **так і не довівши її вини.**

Після смерті Жанни боротьба лише активізувалась:

- ✓ постійна армія
- ✓ збільшення артилерії
- ✓ дисципліна у війську

1453 року Франція перемогла і визволила окуповані території. Об'єднання Франції відбулося під рукою Людовика XI Розсудливого, якого ще кликали «король-павук»
Пікардія та Бургундія

-Як думаєш чому прізвисько короля свого часу було «Павук»?

підказка: пов'язано з соціальними зв'язками

<p>5 хв</p>	<p>VI. Систематизація знань</p>		<p>Усна відповідь:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опишіть життя мешканців Франції у воєнний час(Говзан). 2. Чому перемогу у війні здобули французи? Обґрунтуйте свою думку(Мельник) 3. Кого називали «Павуком»; «Орлеанською дівою»? (Зітинюк) 	<p>логічна аксіологічна логічна/інформаційна</p>
<p>2 хв</p>	<p>VII. Висновки</p>	<p>Столітня війна (1337—1453) — тривалий військово-політичний конфлікт між Королівством Англія і Королівством Франція, причиною якого стало прагнення Англії повернути ті території на континенті, що раніше належали англійським королям. Столітня війна була викликана кількома причинами.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Англійський король мріяв посісти французький престол. Питання династичних зв'язків 5. Франція планувала приєднати південно-західні землі, перебування яких під владою Англії заважало французьким правителям завершити об'єднання країни. 6. і Англія, і Франція 		

		мріяли захопити економічно та промислово розвинену <u>Фландрію.</u>	
1 хв	VIII. Домашнє завдання		<p>1. Опрацювати параграфи підручника § 24, (заповнити таблицю та відповісти на запитання після параграфу)</p> <p>2. Ознайомтеся з визначеннями Столітньої війни в англійській та французькій Вікіпедіях. Визначте, яке з них англійське, а яке французьке. (Скрипник) Обгрунтуйте свій вибір.</p> <p>2.1. Столітня війна — це конфлікт, у якому протистояли Франція та Англія в кінці Середньовіччя. Це почалося в 1337 році, коли король Англії зажадав корону Франції, і закінчилося в 1453 році перемогою французів. Таким чином, конфлікт тривав понад сто років, але переривався мирними періодами.</p> <p>2.2. Столітня війна була серією конфліктів з 1337 по 1453 рік, які велися між англійською династією Плантагенетів і французькою династією Валуа за право керувати Королівством Франція. Війна ознаменувала як зростання рицарства і його подальше занепад, так і розвиток сильної національної ідентичності в обох країнах.</p> <p>3. Уявіть, що вам запропонували написати сценарій науково-популярного фільму про Столітню війну. Напишіть його за таким планом:</p> <ul style="list-style-type: none"> • причини війни; • хід війни; • наслідки війни

Додаток 7

Зразок оформлення плану-конспекту позакласного заняття з історії

Дата Клас

Тема заняття:

Форма заняття:

Мета заняття:

- Загальноосвітня мета:
- Розвивальна мета:
- Виховна мета:

Місце проведення:

Обладнання:

План позакласного заняття

1.

Схема аналізу позакласного заходу

- підготовка текстового матеріалу заходу;
 - пізнавально-емоційна цінність текстового матеріалу;
 - дійові учасники заходу.
1. Проведення заходу:
- випуск програми вечора;
 - випуск шкільного оголошення про час і місце вечора;
 - оформлення приміщення, де проводиться захід;
 - якість підготовки учнів – дійових осіб заходу;
 - залучення до діяльності учнів, що не є дійовими особами заходу;
 - реакція на діяльність учнів – дійових осіб з боку учнів, що не є дійовими особами заходу;
 - наявність запрошених гостей.
2. Підсумки заходу:
- якість проведення позакласного заходу;
 - відзначення дійових осіб заходу.

Додаток 8
План-конспект виховного заходу

Дата Клас

Тема виховного заходу:

Форма заходу:

Мета:

- Загальноосвітня мета:
- Розвивальна мета:
- Виховна мета:

Місце проведення:

Обладнання:

План виховного заходу

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Конспект виховного заходу

Оцінка _____

Класний керівник _____

Методист кафедри педагогіки _____

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛАСНОГО КОЛЕКТИВУ

Загальні рекомендації щодо проведення діагностики шкільного класу

У процесі соціально-психологічної діагностики шкільного класу рекомендують орієнтуватися на суттєві якості групи, що зумовлюють розвивальний впливу колективу на особистісний розвиток учня, а саме:

- *інтегративність* як міра єдності, спільності членів групи, що визначається за показниками ціннісно-орієнтаційної єдності її членів (протилежною якістю є дезінтегрованість);
- *мікроклімат* визначається на основі самопочуття кожної особистості в групі, міру її комфортності, задоволеності (незадоволеності) від переживання приналежності до спільноти;
- *референтність* як ступінь прийняття членами групи групових еталонів;
- *лідерство* – ступінь провідного впливу певних членів на групу в цілому в напрямі здійснення групових завдань;
- *інтрагрупова* активність як міра активізації групою осіб, що її складають;
- *інтергрупова* активність – ступінь впливу певної групи на інші групи.

Системні характеристики, які відображають своєрідність групи як соціально-психологічного утворення: спрямованість групи, організованість, інтелектуальна, емоційна й вольова комунікативність. Нижче розкриємо психологічний зміст цих понять:

- *групова спрямованість* – соціальна цінність для групи прийнятих нею цілей, мотивів діяльності, ціннісних орієнтацій та групових норм.
- *організованість* відображає реальну здатність групи до самоуправління.
- *інтелектуальна комунікативність*. За її участю розкривається характер міжособистісного сприймання й встановлення взаєморозуміння в групі, своєрідність знаходження спільної мови між її членами;
- *емоційна комунікативність* відображає емоційну налаштованість групи, міжособистісні зв'язки емоційного змісту в ній;
- *вольова комунікативність* відповідає за здатність групи протистояти труднощам і перешкодам, розкриває її стресостійкість і надійність в екстремальних ситуаціях.

Для діагностики наведених вище параметрів групового розвитку рекомендується застосовувати соціометрію й референтометрію, а також такі методики, як: координатно-соціограмний аналіз О. В. Киричука, аналіз соціально-психологічних зв'язків учнів за матеріалами їхньої самооцінки Н. В. Кузьміної. На позитивну оцінку заслуговує комплексна методика діагностики рівня розвитку соціальної активності особистості й колективу учнів, розроблена за принципом збирання й узагальнювання експертних оцінок членів навчальної групи. За даними дослідження (узагальненими й проаналізованими), психолог складає психологічний

висновок, який використовує для консультування педагогів з метою раціональної організації навчально-виховного процесу, запобігання розвиткові шкільної психологічної дезадаптації учнів й іншим девіаціям їхньої соціальної поведінки, а також для самостійного проведення індивідуальної та групової психокорекційної й розвивальної роботи з учнями.

План вивчення досвіду учителя

Педагогічний досвід – сукупність знань, умінь і навичок, здобутих учителем у процесі навчально-виховної роботи. Важливо зрозуміти, що: а) знання тільки у шкільній практиці стають гнучкими і глибокими, керівництвом до дії; б) досвід вимагає розширення і оновлення; в) має осмислюватись і бути творчим; г) має опиратися на науку; д) має спрямовуватись на «вузькі» місця педагогічного процесу, а не бути стихійним; е) потрібно вивчати чужий досвід і порівнювати його зі своїм; є) педагогічний досвід має виражатися в технології навчально-виховного процесу, виявленні закономірних зв'язків між його компонентами; ж) педагогічний досвід вимагає експериментування.

Передовий педагогічний досвід характеризується такими показниками: новизна в діяльності педагога; висока результативність і ефективність; відповідність сучасним досягненням педагогіки і методики; стабільність; можливість творчого застосування досвіду іншими педагогами; оптимальність досвіду в цілісному педагогічному процесі. Вивчення і узагальнення передового педагогічного досвіду є важливою передумовою удосконалення змісту і підвищення ефективності навчально-виховного процесу в школі і в інших закладах освіти.

Базовими критеріями передового педагогічного досвіду є:

- новизна в діяльності: від внесення нових положень у науку до ефективності застосування вже відомого та раціоналізації окремих сторін педагогічної праці;
- висока результативність та ефективність: висока якість знань, суттєві зміни у рівні вихованості, у загальному й спеціальному розвитку учнів;
- відповідність сучасним досягненням педагогіки та методики; стабільність, підтвердження ефективності досвіду за деяких змінюваних умов та досягнення позитивних результатів протягом тривалого часу;
- можливість творчого застосування досвіду іншими педагогами, наявність «родзинки», раціональної ідеї;
- оптимальність досвіду в цілісному педагогічному процесі, економія витрат часу та зусиль вчителя та учнів.

Орієнтовний план вивчення досвіду вчителів

1. Анкетні дані вчителів (вуз, школа, стаж роботи, звання, громадська робота).
2. Якими новими технологіями навчання користується учитель.
3. У чому це проявляється (на уроках, в позакласній роботі)?
4. Описати нові форми роботи (нові типи уроків, форми роботи з учнями, дидактичний матеріал тощо).
5. Подати 2 конспекти уроків чи позакласних заходів.
6. Як запроваджується досвід роботи вчителя в практику школи? Навести приклади.

План вивчення досвіду учителя

прізвище, ім'я, по-батькові

школа, місто(село), район, область

стаж роботи, категорія

Суть новітніх технологій учителя

Новітні технології запроваджені на

уроках, позаурочних, позакласних заходах, факультативах ін.

Опис нових форм роботи (нові типи уроків, форми роботи з учнями, дидактичний матеріал тощо).

Приклади запровадження досвіду роботи вчителя в практику школи

Розробка навчально-методичного комплексу

Комплексне методичне забезпечення – це розробка та створення оптимальної системи навчально-методичної документації й засобів навчання, необхідних для повного та якісного навчання в межах програми та відведеного навчальним планом часу.

Оснoву комплексного методичного забезпечення складають засоби навчання, що виконують загальні дидактичні функції, а саме : - підвищують ступінь наочності з метою посилення доступності для учнів навчального матеріалу; - допомагають задовольнити й розвинути пізнавальні інтереси учнів; - виконують роль джерела інформації; - виконують роль засобів управління пізнавальною діяльністю учнів з боку викладачів. Підбір та застосування засобів навчання має здійснюватися комплексно, з урахуванням основних характеристик і компонентів навчально-виховного процесу. Розглянемо основні критерії комплексного підходу до методичного забезпечення навчально-виховного процесу засобами навчання. Комплекс засобів навчання має охоплювати основний зміст всього програмного матеріалу.

Комплекс навчально-методичного забезпечення складається з: 1) навчальної документації: - робочий навчальний план; - навчальна програма; - тематичні та поурочно-тематичні плани; - плани уроків; - критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з предметів; - план роботи кабінету; - комплект завдань для проведення державної підсумкової атестації учнів; - паспорт КМЗ викладання предмета.

2) навчальних засобів для учнів: - підручники, в тому числі електронні; - навчальні посібники, в тому числі електронні; - конспекти уроків, підготовлені вчителем; - довідники; - матеріали для організації контролю знань: варіанти контрольних робіт, тести з предмета; - збірники задач і вправ, самостійних робіт; - комплект практичних робіт; - навчально-тренувальні тести, словники; - робочі зошити; - навчальні проекти тощо.

3) дидактичних засобів на урок: - наочні посібники: а) натуральні (обладнання, матеріали, зразки продукції тощо); б) образотворчі (плакати, таблиці, фотографії, малюнки і т. п. моделі, муляжі, макети); - технічні засоби навчання; - екранні посібники (навчальне кіно, діафільми, діапозитиви тощо); - програмне забезпечення для комп'ютерної техніки (диски з демонстраційним матеріалом); 4 - дидактичні матеріали для роботи учнів та контролю їх знань і вмінь (картки завдання, оглядово-повторювальні таблиці тощо); - звукозапис; - комп'ютерна мережа Інтернет.

4) навчальне обладнання для виконання практичних робіт;

5) засобів для вчителів: - власна методика викладача з предмета; - методичні розробки по темах програми; - методичні рекомендації; - інформаційні матеріали про передовий педагогічний досвід тощо.

Навчально-методичний комплекс з історії України (на прикладі теми _____)

1) Яке місце займає урок у поурочно-тематичному плануванні.

2) Вказати навчальні засоби для учнів: - підручник, в тому числі електронний (автор, рік видання, параграф);

- навчальні посібники, в тому числі електронні (автор, рік видання, параграф);

- конспект уроку, підготовлений студентом;

- довідники (автор, рік видання, параграф);

- матеріали для організації контролю знань: варіанти контрольних робіт, тести з теми;

- збірники задач і вправ, самостійних робіт;

- робочі зошити (автор, рік видання, параграф).

3) Дидактичні засоби на урок:

карти, плакати, таблиці, фотографії, малюнки і т. п.;

документальні чи художні фільми, підкасти і т.п.; схеми, таблиці, інтелект-картки, флешкартки і т.п.

розробка дидактичних ігор, тестів, квестів, коміксів і т.п. в мережі Інтернет.

4. Інформаційні матеріали про передовий педагогічний досвід тощо.

АНАЛІЗ УРОКУ

відвіданого студент _____
вчителя (студента) _____

проведеного «__» _____ 200_ р. у _____ класі _____
назва навчального закладу _____

з навчального предмету _____

_____ учнів за списком, _____ відсутніх учнів

Тема _____

уроку _____

План уроку

Заповнюєте таблицю:

0 – елемент відсутній,

1 – елемент частково присутній,

2 – елемент повністю присутній.

Формула ефективності уроку = сума балів : 108

1-0,8 – високий рівень,

0,8-0,7 – достатньо високий рівень,

0,7-0,6 – середній рівень,

0,6-0,5 – низький,

нижче 0,5 – критичний, дуже низький рівень.

Показники блоків	Блоки					
	1	2	3	4	5	6
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						

Висновки та пропозиції

З аналізом уроку ознайомився _____
